

ACTUALISATIE TOEKOMST VOOR OLDAMBT

De wel-varende Graanrepubliek



**Lokaal programma Oldambt
voor Nationaal Programma Groningen**

Concept - 5 april 2024





INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	3
2 Vertrekpunt	5
3 Werkwijze	7
3.1 Aanpak	7
3.1.1 Analysefase	7
3.1.2 Participatie	7
3.1.3 Actualisatiefase	8
4 Programma analyse	11
4.1 Uitkomsten analyse lokaal programma en brede welvaart	11
4.1.1 NPG Monitor en programmakader	11
4.1.2 Interne input	12
4.1.3 Input vanuit de wenswand	12
4.2 Economie	12
4.3 Gezondheid	12
4.4 Natuur en klimaat	13
4.5 Veiligheid	13
4.6 Focus dorpen en wijken	14
4.7 Integraliteit versterken	14
4.8 Brede Welvaart in breder perspectief	15
5 Uitwerking programmaliijnen	17
5.1 Jeugd	17
5.1.1 Ambitie en doelstellingen	17
5.1.2 Projecten	19
5.1.3 Projecten die afvallen	20
5.2 Dorpen en wijken	21
5.2.1 Ambitie en doelstellingen	21
5.2.2 Projecten in uitvoering en in ontwikkeling	21
5.2.3 Projecten die afvallen	23
5.3 Ondernemers	24
5.3.1 Ambitie en doelstellingen	24
5.3.2 Projecten	25
5.4 Erfgoed en Toerisme	27
5.4.1 Ambitie en doelstellingen	27
5.4.2 Meetbaar resultaat dat afvalt	29
5.4.3 Projecten	29
6 Financiën	33
6.1 Begroting	33
6.2 Begroting - projecten	33
7 Organisatie en uitvoering	37
7.1 Programma-organisatie	37
7.2 Projectontwikkeling en uitvoering	37
7.3 Participatie en communicatie	37
7.4 Monitoring en verantwoording	37
7.5 Actualisatie	38
Bijlage 1	40



Het Stoomgemaal - Winschoten

SAMENVATTING

Ons ambitieuze wens- en streefbeeld wordt in ons lokaal programma als volgt beschreven: In 2030 wordt Oldambt, de Graanrepubliek, voorgesteld als een bloeiende en welvarende regio dankzij een integrale aanpak op onderwijs, innovatie, duurzaamheid en participatie. Armoede is uitgeroeid, jongeren ontwikkelen hun talenten en technologie wordt ingezet voor maatschappelijke uitdagingen. Het landschap is groener, en duurzame energie en toerisme dragen bij aan economische groei. Dit succes wordt mede door een samenwerking tussen inwoners, ondernemers, organisaties en de overheid, op diverse projecten opgestart vanuit Nationaal Programma Groningen (NPG) bepaald. Dit programma is gestart in 2020 als reactie op urgente uitdagingen en kansen.

Doel en werkwijze actualisatie

Nu we halverwege de programmaperiode zijn vinden we het een goed moment voor een actualisatie van ons lokaal programma 'Toekomst voor Oldambt'. Dit doen we door de haalbaarheid van de opgestelde doelstellingen, de hieraan gekoppelde projecten en de financiële verdelingen te heroverwegen. Deze actualisatie is tot stand gekomen door het doorlopen van een analysefase en een actualisatiefase. Hierbij is vooraf bepaald dat de essentie en basis van het programma onveranderd blijft, maar er een scherpere focus nodig was op de doelbereiking en een aangescherpte programmabegroting. Dit komt door beperktere beschikbare middelen (34 miljoen i.p.v. 44 miljoen) voor de uitvoering van dezelfde lokale ambitie.

Belangrijkste conclusies en geleerde lessen

De vele en verschillende inhoudelijke gesprekken met inwoners (via een 'wenswand') en professionals zijn enorm leerzaam en waardevol geweest. Deze input heeft grote invloed gehad op het bepalen van onze aangescherpte focus. De organisatie van het programma is met deze actualisatie ook aan bod gekomen. De overwegingen voor de interne organisatie zijn aan het Managementteam en de stuurgroep gepresenteerd en hebben mede geholpen bij de aanscherping van dit programma, inhoudelijk maar ook organisatorisch.

Bovenstaande heeft geleid tot de volgende belangrijkste conclusies en lessen die verspreid door de actualisatie aan bod komen:

1. We stellen dat de basis van ons programma nog actueel is.
2. We zijn met onze projecten (lopend en gepland) op de goede weg.
3. Maar we hebben nog grote uitdagingen de komende jaren om deze weg met succes verder te bewandelen.

4. Dit geldt zowel voor de uitvoering van de lopende projecten als voor de ontwikkeling van de geplande projecten.
5. Er is op een aantal thema's winst te behalen om de brede welvaart van onze inwoners naar een hoger niveau te krijgen.
6. In dit geactualiseerde programma komen we tot een aangescherpte koers. Inhoudelijk is er niet heel veel veranderd, wel hebben we meer focus aangebracht in het programma, in de doelstellingen en in de (geplande) projecten.
7. Verder hebben wij met deze actualisatie het integraal werken versterkt.
8. Tenslotte zien we door deze actualisatie scherper wat nodig is voor de realisatie van het programma en de onderliggende projecten.

Programmalijnen

Waar de ambitie en programmalijnen vaststonden, waren er binnen de uitwerking van de programmalijnen meer wijzigingen mogelijk en wenselijk. De belangrijkste per programmalijn zijn:

Jeugd: Inhoudelijk zijn alle meetbare resultaten binnen deze pijler aangescherpt en worden de projecten; Integraal kindcentrum en Waterstof werkt, niet meer binnen NPG opgepakt. Dit vanwege ontwikkelingen waardoor ze overbodig zijn geworden.

Dorpen en wijken: Hier vallen de projecten Omni sport, Ontmoeten in dorpen en wijken, Coöperatieve zonneparken, en Gebiedsontwikkeling versterkingsopgave, af. De laatste omdat deze vanuit andere financiering wordt bekostigd en de overige omdat hier (nog) geen projecten voor zijn ontwikkeld.

Ondernemers: Inhoudelijk is hier 1 meetbaar resultaat toegevoegd, zodat de urgentie van de doorgang van de projecten onder deze pijler wordt versterkt.

Erfgoed en Toerisme: Deze pijler is vooral op de doelbereiking aangescherpt.

Begroting

De actualisatie zoals in dit document beschreven leidt tot een programmabegroting van € 37.232.207. Dit betreft een bezuiniging van ongeveer € 5.000.000 t.o.v. de vorige begroting. De geactualiseerde begroting is nog steeds ruimer dan de 34 miljoen die wij in Oldambt ter beschikking hebben. Komende jaren werken we de geplande projecten verder uit en kijken we naar de meest passende invulling. Zo kunnen wij ons trekkingsrecht t/m 2030 ten volste benutten. Daarbij kijken we o.a. ook naar de mogelijkheden die ontstaan vanuit de agenda's en programma's onder Nij Begun en de Omgevingsvisie.

1



INLEIDING

Het lokale programma van Nationaal Programma Groningen (NPG), getiteld 'Toekomst voor Oldambt, Samen voor een Welvarende Graanrepubliek,' is na goedkeuring van het bestuur NPG op 29 maart 2021 vastgesteld door onze gemeenteraad. In dit programma zijn onze ambities en doelstellingen vastgelegd om de brede welvaart te versterken. Het programma focust zich op vier programmalijnen met de centrale thema's: jeugd, dorpen en wijken, ondernemerschap, toerisme en erfgoed, waarbinnen verschillende projecten worden uitgevoerd.

Het lokaal programma is in 2019/2020 tot stand gekomen na een uitgebreid proces samen met inwoners, ondernemers en organisaties. Bij de vaststelling van het programma door de gemeenteraad is toegezegd dat het plan regelmatig geactualiseerd wordt. In 2022 hebben we gekozen voor een lichte update van het programma. Nu we halverwege het programma zijn, vinden we dit een goed moment om het uitgebreider tegen het licht te houden. De ontwikkelingen rond NPG in het afgelopen jaar en de ontwikkelingen binnen Oldambt geven verdere aanleiding om het programma te actualiseren en opnieuw te prioriteren. Ook spelen de parlementaire enquête gaswinning en de kabinetsmaatregelen vanuit Nij Begun een grote rol in aansluiting op ons lokaal programma NPG.

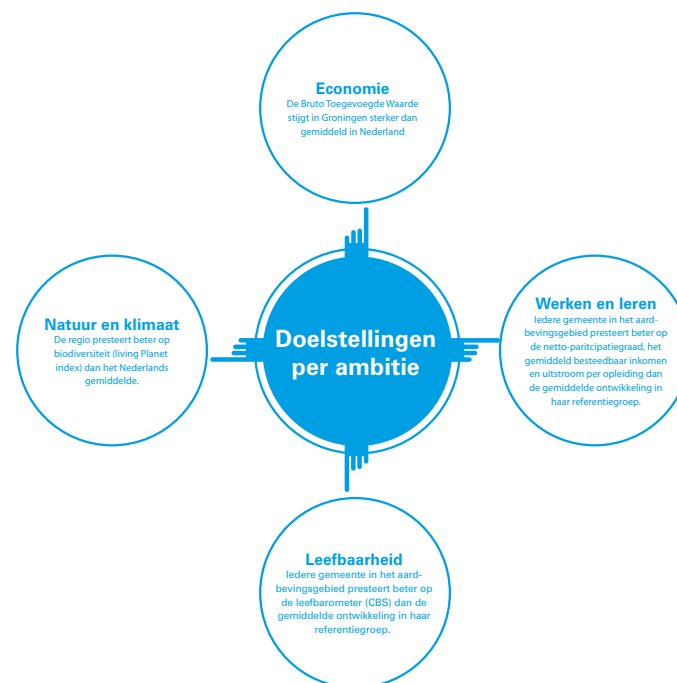
Het doel van het geactualiseerde programmaplan blijft om een impuls te geven aan de brede welvaart in onze gemeente en regio. Daarbij zien we geen directe aanleiding om de basis en hoofdlijnen van het lokale programma aan te passen. Wel willen we op basis van een uitgebreide analyse komen tot een aangescherpte koers, waarmee we komende jaren verder kunnen. Dit doen wij door het analyseren en beoordelen van de projecten aan de hand van de ambitie-indicatoren vanuit NPG, het lokaal programma met doelstellingen per pijler, maar ook door te onderzoeken of er koppelkansen zijn met andere programma's en projecten, binnen of buiten de gemeentelijke organisatie. NPG heeft immers een aanjaagkarakter en is niet structureel.

Dit brengt ons tot de volgende doelstelling:

Actualiseren van het lokaal programma 'Toekomst voor Oldambt' door de haalbaarheid van de opgestelde doelstellingen, de hieraan gekoppelde projecten en de financiële verdelingen uitgebreid te evalueren en updaten in 2024.

Door het doorlopen van een analysefase, actualisatiefase en het meenemen van de omgevingsfactoren hebben wij deze doelstelling bereikt, met dit geactualiseerd lokaal NPG programma als resultaat.

In de hoofdstukken die nu volgen lees je eerst wat onze aanpak en ons vertrekpunt was. Vervolgens wordt de analyse op programmaniveau omschreven en in hoeverre deze past bij onze aanpak tot nu toe. Daarna zoomen we in op de 4 verschillende programmalijnen en zetten we uiteen hoe en of de (beoogde) projecten ook leiden tot de gewenste meetbare resultaten. Dit en de relatie tot andere actuele inzichten leidt tot de keuze om een aantal projecten af te laten vallen. Daarna is de aangepaste programmabegroting en financiële aanpak toegevoegd. Tenslotte gaan we nog in op de organisatie en uitvoering van ons lokaal programma.





De Ennemaborg - Midwolda

VERTREKPUNT

Het lokaal programma 'Toekomst voor Oldambt. Samen voor een Welvarende Graanrepubliek' omvat verschillende projecten binnen de vier centrale thema's: jeugd, dorpen en wijken, ondernemerschap, toerisme en erfgoed, die zich richten op het verbeteren van de brede welvaart in Oldambt. Sinds de vaststelling van het lokaal programma in 2021 is hard gewerkt aan het creëren van een positief toekomstbeeld voor onze gemeente. Tot op heden zijn er in totaal 15 projecten goedgekeurd, voor een totaal budget van ruim 17 miljoen euro. Hiervan zijn in 2023 3 grote projecten (onder voorwaarden) goedgekeurd voor ruim 9 miljoen euro. Verder zijn 3 projecten inmiddels afgerond en verantwoord. Daarmee is een aanzienlijk deel van de middelen voor de 1e helft NPG (22,4 miljoen) inmiddels aangevraagd. Wel zien we dat de daadwerkelijke besteding van middelen nog wat achterblijft. In Bijlage 1 is een overzicht weergegeven van de projecten die in uitvoering zijn, de middelen die hiervoor zijn toegekend en de uitgaven tot nu toe. Een inhoudelijke toelichting op de projecten is te vinden in Hoofdstuk 4 onder de programmalijnen.

Eerder is aangegeven dat de verklaring voor het achterblijven gevonden kan worden in het feit dat Oldambt pas later gestart is met de voorbereiding van het lokaal programma. Oldambt

is pas later betrokken omdat onze gemeente pas in 2019 is aangemerkt als aardbevingsgemeente. Afgelopen jaren zien we dat we een inhaalslag gemaakt hebben in de ontwikkeling van projecten. We zien echter ook dat de uitvoering van projecten nog van de grond moet komen en dat capaciteit en uitvoeringskracht hier wel een risico in vormen. Datzelfde geldt voor projecten die nog in ontwikkeling zijn. In Hoofdstuk 7 (Organisatie) gaan we hier nog verder op in.

Omdat het besluit is genomen dat de gemeente Oldambt in totaal maximaal 34 miljoen vanuit NPG ontvangt (en niet meer), zullen wij scherpere keuzes moeten maken dan initieel bij het schrijven van het lokaal programma in 2021 gedacht werd. In dit licht is het van belang dat we goed kijken naar de projectvoorstellen die we in onze begroting hebben staan. En in hoeverre deze nog prioriteit hebben en/of realiseerbaar zijn. Wel blijven we onze uitdagingen en ambities centraal stellen en is het doel niet om een sluitende begroting op te stellen. Mochten we nog steeds tot de conclusie komen dat er meer geld nodig is dan beschikbaar, zullen we op zoek gaan naar aanvullende middelen of andere oplossingen.



Het uitgestrekte landschap van Oldambt

3

Carel Coenraadpolder - Finsterwolde

WERKWIJZE

In onderstaande paragrafen wordt uiteen gezet hoe deze actualisatie tot stand is gekomen.

3.1 Aanpak

Om het lokaal programma te kunnen actualiseren, was het belangrijk om een sterke basis te vormen waarop de actualisatie geschreven kon worden. Daarom zijn we te werk gegaan in twee fasen; de analyse- en de actualisatiefase. Als vertrekpunt voor de analysefase is het volgende uitgangspunt gehanteerd: de basis van het lokaal programma is goed en nog steeds actueel, omdat de opgaven niet zijn veranderd. We zijn pas recent gestart met de uitvoering van de NPG projecten en daarmee is het voor een evaluatie nog te vroeg.

Wij hebben voor deze actualisatie het overkoepelende programmakader NPG (11 oktober, 2021) als leidraad genomen en vanuit daar hebben wij geanalyseerd of het lokaal programma; ambitie, programmalijnen, doelstellingen, meetbare resultaten en de uitvoering in projecten, in een logisch en uitvoerbaar verband t.o.v. elkaar zijn opgeschreven.

Hierbij waren de volgende primaire ontwikkelpunten van belang:

- Het betrekken van actuele ontwikkelingen en opgaven vanuit de lijnorganisatie en/of andere projecten en programma's in verbinding met het lokaal programma NPG.
 - Kritisch tegen het licht houden van de programmabegroting en voorgestelde projecten.
- Om uiteindelijk te komen tot de nodige aanpassingen en/of aanvullingen op ons lokaal programma. Deze worden in de hoofdstukken hierna uiteen gezet.

3.1.1 Analysefase

Er is van september 2023 t/m december 2023 gewerkt aan de analysefase. We maakten hierbij onderscheid in een analyse op programmaniveau, op projectniveau en een omgevings-analyse (relevante ontwikkelingen, kansen en uitdagingen). Daarbij hebben wij individueel gesproken met bestuursleden, andere NPG-gemeenten, projectleiders en ambtenaren, maar ook een aantal werksessies gehouden; ambtelijk, bestuurlijk en met de raadswerkgroep. We hebben bewust de keuze gemaakt om geen uitgebreide participatie toe te passen. Lees hier meer over in 3.1.2.

Door middel van de gesprekken en sessies ontstond er een duidelijker beeld van de koppelkansen en verbindingen met het lokaal programma, niet alleen binnen de lijnorganisatie

maar ook daarbuiten. Tijdens de sessies is er vanuit de programmalijnen en het programma als geheel gekeken in welk verband de opgestelde doelstellingen, meetbare resultaten en hieraan gekoppelde projecten worden bereikt. Er is hierbij dikwijls sprake van cofinanciering en -creatie.

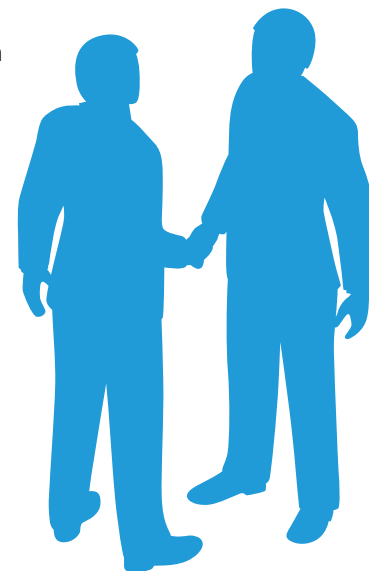
Tijdens deze gesprekken en sessies hebben wij dan ook antwoord gekregen op de volgende hoofdvragen:

- Hoe bereiken we de doelen van het lokaal programma en kan dat beter?
- Moeten we de doelstellingen aanscherpen/veranderen?
- Waar leggen we de focus en welke projecten vallen daarmee af?

Daarnaast is voor de analysefase ook de NPG Monitor gebruikt. 35 hoofd- en subindicatoren worden hierbinnen gekoppeld aan het bereiken van de brede welvaart en afgezet tegen de andere Groninger en referentiegemeenten. Omdat deze indicatoren de basis vormen om een stijging van de brede welvaart aan af te meten, zouden we deze indicatoren in ons lokaal programma moeten terugzien. Deze analyse is uitgevoerd en in de volgende fase verbonden aan eventuele aanpassingen van/aanvullingen op het programma.

3.1.2 Participatie

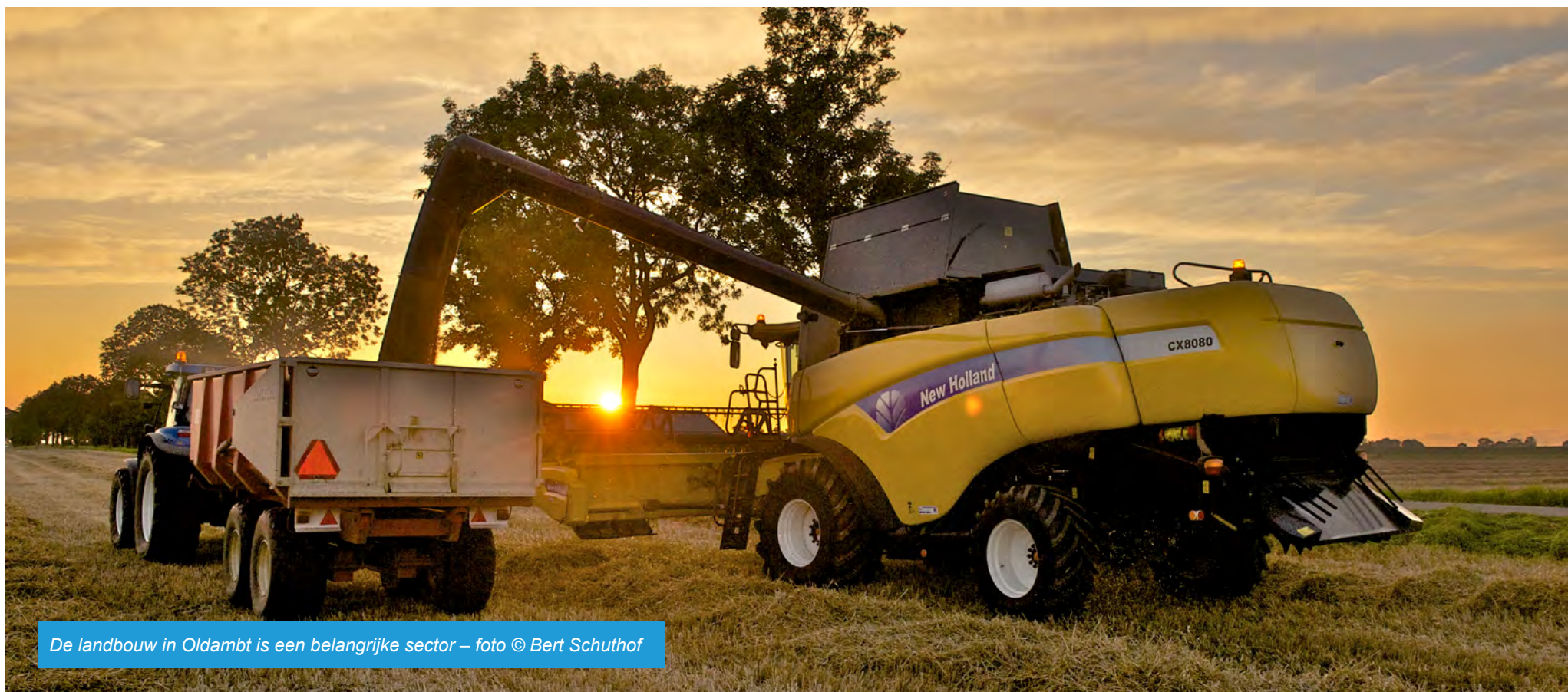
Het lokaal programma NPG is opgestart met behulp van een breed participatietraject, daarnaast worden onze lokale projecten met behulp van diverse partners en de betrokkenheid van inwoners ontwikkeld en uitgevoerd. Voor deze actualisatie is daarom besloten dat een uitgebreid nieuw participatietraject niet nodig was. Wat we wel hebben gedaan om inwoners te betrekken en te informeren is het organiseren van een NPG-festival. Zo namen we de inwoners en organisaties van onze gemeente mee in de verschillende NPG-projecten en hun toegevoegde waarde. We maakten ons lokaal programma als geheel zichtbaarder. Daarnaast hebben wij bezoekers gevraagd naar hun Toekomst voor Oldambt-ideeën d.m.v. een 'wenswand' (meer hierover in 4.1.3). Dit vormt waardevolle input voor een integrale aanpak vanuit NPG richting Pegas/Nij Begun en onze nieuwe Omgevingsvisie.



3.1.3 Actualisatiefase

De input die is opgehaald tijdens de analysefase vormde de basis voor de actualisatiefase. Vanaf december zijn we de opgehaalde informatie gaan combineren en hebben wij deze ook besproken met betrokken collega's, de stuurgroep en de raads werkgroep. In dit proces ontstond er een actualisatie op programma inhoud, maar ook een advies op het proces dat

wij volgen in het bereiken van onze ambitie. In mei wordt dit geactualiseerde NPG programma aan de raad voorgelegd, waarna het bestuur NPG gevraagd wordt voor goedkeuring. Na deze goedkeuring zal het programma voor formele vaststelling aan de raad worden aangeboden.



De landbouw in Oldambt is een belangrijke sector – foto © Bert Schuthof



Burgemeester Cora-Yfke Sikkema op bezoek bij de verlengde schooldag in Bad Nieuweschans

4



PROGRAMMA ANALYSE

Onze programma ambitie is omschreven als een wensbeeld voor 2030. Als je dan om je heen kijkt, wat zie je dan allemaal? Scheemda heeft zich hierin ontwikkeld tot duurzaam zorgdorp en in de omgeving van het Ommelander Ziekenhuis is nieuwe zorg gerelateerde bedrijvigheid ontstaan. Bad Nieuweschans is een parel in de regio die veel toeristen trekt. Het Bronnenbad, de kunstateliers, de herbestemde Oude Remise en de Oldambtster boerderijen, de fiets-, wandel- en vaaromgeving zijn attracties van groot formaat. Winschoten en omgeving vormt het aantrekkelijke, ondernemende, stadse centrum van onze gemeente. Er zijn overal aantrekkelijke mogelijkheden voor overnachtingen. Er zijn mooie wandel-, fiets- en vaarroutes waardoor de dorpen levendig en leefbaar blijven, met kleine horeca, kanoverhuur, sloepenverhuur, B&B's, wandelarrangementen met gids en het rondje Waddenkustrand. Het merk Werelderfgoed Waddenzee werkt door naar de lokale economie.

Deze ambitie is en blijft in ons lokaal programma met deze actualisatie nog steeds de basis en heeft een sterke connectie met andere programma's. Ondanks dat we hier nog steeds achterstaan, hebben we onderzocht of deze ambitie voldoende is vertaald in de uitwerking van ons programma. Daarvoor hebben wij gebruik gemaakt van interne en externe input, monitoring en het NPG kader. In dit hoofdstuk lees je daar de uitkomsten van en worden vervolgens de belangrijkste thema's uiteengezet waar volgens de analyse meer aandacht voor moet zijn.

4.1 Uitkomsten analyse lokaal programma en brede welvaart

Voor onze analyse hebben wij o.a. gebruik gemaakt van de NPG Monitor 2023, het programmakader NPG, input vanuit diverse werksessies en overleggen, individuele interne en externe gesprekken en het Toekomst voor Oldambt festival. Hierdoor geeft onderstaande een zo compleet mogelijk beeld van de gebieden waarvoor wij met deze actualisatie accenten willen toevoegen aan ons basisprogramma.

4.1.1 NPG Monitor en programmakader

NPG heeft als doel om de brede welvaart en het imago van de regio te versterken en verbeteren. Om deze overkoepelende visie te verwezenlijken, heeft NPG specifieke doelstellingen geformuleerd die onderverdeeld zijn in vier hoofdthema's: 'Economie', 'Natuur en Klimaat', 'Werken en Leren', en 'Leefbaarheid'. Aan deze hoofdthema's zijn 35 hoofd- en subindicatoren gekoppeld. Omdat deze indicatoren de basis vormen om een stijging van de brede welvaart aan af te meten, zouden we deze indicatoren in ons lokaal programma moeten

terugzien. We zouden kunnen stellen dat de plus die NPG geeft op ons beleid het sterkst kan zijn, wanneer de score op een indicator nu laag is. Wanneer de score (al) hoog is, is de inzet van ons lokaal NPG programma te heroverwegen.

Als wij kijken naar de NPG monitor zijn dit de meest opvallende conclusies:

- De brede welvaart is sinds 2019 voor de gemeente Oldambt alleen maar toegenomen. Maar de brede welvaart in Oldambt t.o.v. andere Groninger en referentiegemeenten blijft toch sterk achter.
- Als het gaat om de beschikbaarheid van werk en het aantal mensen met een betaalde baan zien wij het grootste positieve resultaat voor Oldambt.
- Op de thema's Economie, Werken & Leren maakt de gehele Groninger regio een bovengemiddeld positieve ontwikkeling door.
- De positieve economische trends uit de NPG-monitor zijn voornamelijk het gevolg van algemene economische ontwikkelingen in Nederland.
- De meest negatieve score is een afname van het aandeel mensen dat zich veilig voelt in hun woonbuurt. O.a. door een negatieve ontwikkeling in het aantal misdrijven.
- Daarnaast zien wij terug dat wij op de indicatoren die vallen onder Natuur & Klimaat en Leefbaarheid (waar gezondheid ook onder valt) beduidend lager scoren dan onze referentiegemeenten.
- Oldambt scoort ook het laagst van de Groninger gemeenten, waar het gaat om ervaren leefbaarheid binnen de dorpen en wijken.

4.1.2 Interne input

Bovenstaande strookt met het beeld dat uit onze verdere analyse naar voren komt. Uit diverse werksessies en gesprekken met de stuurgroep, raadsleden, ambtenaren en projectleiders kunnen wij deze belangrijkste conclusies trekken:

- (Positieve) Gezondheid wordt niet in ons lokaal programma uitgewerkt in concrete resultaten of projecten.
- Natuur- en andere groene landschapsinrichting worden in de uitwerking van de programma ambitie gemist. Dit wordt onvoldoende betrokken bij de projecten die worden ontwikkeld of uitgevoerd. Vooral wanneer het gaat om gebiedsontwikkeling, restauratie en ondernemerschap.
- Ondanks de trend van economische groei kent de gemeente een aantal lastige ruimtelijk-economische opgaven. Waar de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen mo-

menteel goed op de rails staat, is de revitalisering van verouderde bedrijventerreinen, wegens capaciteitsgebrek nog niet voldoende opgepakt.

- Voor een plus op regulier beleid is altijd extra capaciteit en eigenaarschap nodig.
- Er is vraag naar meer mogelijkheden voor talentontwikkeling voor alle leeftijden, niet alleen voor de jeugd.
- De opgaven m.b.t. erfgoed en werkgelegenheid omvormen tot een kracht, waardoor kansen toenemen en toeristen, studenten en starters kunnen worden aangetrokken.
- De behoefte is groot aan een meer overkoepelende en integrale visie binnen en rondom NPG.
- Het is vooral belangrijk aan te haken bij Nij Begun en de Omgevingsvisie.
- Er moet meer worden gewerkt volgens de gebiedsgerichte aanpak.

4.1.3 Input vanuit de wenswand

Onze inwoners hebben via de Wenswand, die wij op ons NPG festival hadden staan, vooral de volgende wensen voor de toekomst van Oldambt meegegeven:

- Levendige dorpskernen.
- (Gedeelde) Woningen voor een grotere variatie aan doelgroepen zoals studenten, starters en ouderen die dichtbij elkaar woonruimte vinden.
- Een beter toegankelijk en uitgebreider vervoersnetwerk.
- Inclusieve en duurzame landbouw.
- Meer en kwalitatief beter groen(onderhoud).
- Broedplaatsen voor cultuur en recreatie.
- Centrumontwikkeling Scheemda.
- Geen zoutwinning.
- Liefdevoller met ons erfgoed en landschap omgaan en beide inzetten voor recreatie, ondernemerschap, cultuuruitingen en lokale trots.
- Voldoende ruimte voor lokale sportverenigingen.
- Meer en beter onderhouden fiets- en vaarroutes.

Op basis van bovenstaande input zien wij onderstaande belangrijkste thema's terugkomen. In de volgende paragrafen gaan wij dieper op deze thema's in en omschrijven wij hoe en of deze input is vertaald in deze actualisatie.

4.2 Economie

Lokaal zien wij dat hoewel Oldambt op dit moment nog de nodige bedrijvigheid aan zich weet

te binden, dat de duurzaamheid en aantrekkelijkheid ervan afneemt. Zo blijft leegstand van winkelpanden in het centrum van Winschoten een acuut probleem, mede als gevolg van de concurrentie van online winkelen. Deze leegstand komt het straatbeeld en de verblijfskwaliteit niet ten goede. Ook worstelen meerdere ondernemers in het winkelgebied met hun bedrijfsopvolging. Indien dit probleem niet wordt geadresseerd, bijvoorbeeld door het aanjagen van nieuw ondernemerschap, dan ontstaat het risico dat het voorzieningenaanbod verder verschaalt. Tot slot, is een aantal bedrijventerreinen in de gemeente sterk verouderd waardoor zij de bestaande bedrijven te weinig ruimte bieden om verder uit te breiden. Hierdoor is er momenteel een aanzienlijke vraag vanuit het lokale bedrijfsleven naar mogelijkheden om zich te verplaatsen naar een andere locatie.

In de pijler Ondernemers staat een aantal projecten genoemd die een positieve bijdrage leveren aan bovenstaande situatie. Daarbij wordt aangehaakt bij het Masterplan Regiocentra, ruimtelijk-economische perspectief A7/N33 en het Ambitiedocument Centrum Oldambt.

4.3 Gezondheid

In ons lokaal programma staat de ambitie om 'gezondheid voor iedereen' toegankelijk te maken. Dit wilden we doen d.m.v. diverse investeringen, o.a. in technologie. Het thema gezondheid is omschreven als een integraal onderdeel van ons lokaal programma. Gezondheid gaat over fysieke, emotionele en sociale uitdagingen. Maar het gaat ook over het vermogen van mensen om zich aan te passen en hun eigen regie te voeren, bijvoorbeeld over hun sociaal-maatschappelijke participatie, hun dagelijks functioneren en de kwaliteit van leven (concept van Positieve Gezondheid). Een belangrijk onderdeel hierbij is de verbinding van gezondheid met onderwijs en opleiding. Goed onderwijs en perspectief op werk hebben een positief effect op de (mentale) gezondheid van mensen. En dit zorgt ervoor dat onderliggende achterstanden en armoede worden aangepakt.

In ons programma zijn geen specifieke resultaten voor gezondheid opgenomen. (Positieve) Gezondheid is een integraal thema dat past bij een groot aantal projecten binnen ons programma. Talentontwikkeling, het doorbreken van de intergenerationele armoede, het verbeteren van de faciliteiten voor sport- en bewegen, het woonklimaat en de kwaliteit van ons landschap zijn hier o.a. op van toepassing. Deze worden nader beschreven in het volgende hoofdstuk. Gezondheid wordt als optelsom meetbaar, als onderdeel van de brede welvaart die wij in ons lokaal NPG programma nastreven.

Daarnaast is er op het gebied van Positieve Gezondheid binnen de gemeente recent een aantal ontwikkelingen geweest, waardoor een specifieke impuls via NPG niet wordt gegeven. In februari 2023 is de Nota Positieve Gezondheid en Sport 2023-2026 vastgesteld. Daarin staat Positieve Gezondheid als uitgangspunt voor een integrale en wijkgerichte aanpak van gezondheid beschreven, evenals de rol die bewegen en sport daarin kunnen hebben. Met het plan van aanpak voor de Brede SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) wordt hier verder invulling aan gegeven, o.a. door het vastgestelde programma Gezondheid en Sociale Basis. Eén van de pijlers hierbij is mentale gezondheid en verder wordt er vanuit het Rijk gestuurd op verbetering van mentale gezondheid via bijvoorbeeld het programma Grip op Onbegrip dat zich richt op mensen met verward gedrag.

4.4 Natuur en klimaat

Graag vertalen wij onze groene ambitie sterker in actie. De ambitie zoals beschreven in ons lokaal programma geeft aan dat we actief zullen bezig gaan met de vergroeningsopgave, klimaatadaptatie, biodiversiteit, in combinatie met de culturele en historische waarde van ons erfgoed en de bedrijvigheid binnen onze kernen.

Uit onze analyse is naar voren gekomen dat gebiedsontwikkeling, restauratie en ondernemerschap juist sterker verbonden kunnen worden aan 'groen'. Brede welvaart is volgens het NPG-kader pas bereikt als er een positieve balans op alle vier de ambities; economie, werken en leren, leefbaarheid, natuur en klimaat; wordt bereikt. Natuur en klimaat is in Oldambt momenteel nog ondervertegenwoordigd in beleid en programma's. NPG zou hier voor de nodige plus kunnen zorgen, waarna het wortelen in beleid net zo belangrijk is voor de duurzaamheid ervan. Dit vraagt wel extra aandacht voor het reguliere onderhoud van 'groene' projecten in de toekomst. Binnen de NPG-projecten zal 'groen', in de vorm van de betrokken beleidscollega's, daarom steviger aan tafel komen te zitten om de uitwerking ervan kansrijker te maken. Ook bij relevante programma's zoals Nij Begun en de Omgevingsvisie kan de koppeling met het beleidsveld 'groen' worden versterkt. Daarnaast wordt binnen de gemeente gewerkt aan nieuw groenbeleid, dat na de impuls vanuit NPG kan bijdragen aan langdurige borging.

4.5 Veiligheid

In de NPG monitor zien we terug dat er op veiligheid in de woonbuurt, misdrijven in de woonomgeving, en vertrouwen in de overheid relatief laag wordt gescoord. Hier zijn o.a. projec-



ten binnen de pijler Jeugd op van toepassing, projecten die samenwerking onder inwoners stimuleren, armoede en achterstanden verminderen, ruimte aan sociale voorzieningen geven, maar ook ruimtelijke projecten waarbij 'groen(onderhoud)', verlichting en infrastructuur zorgen voor meer veiligheid. In ons lokaal programma omschrijven we m.b.t. veiligheid vooral het aanvullen op ander(e) programma's en beleid om deze te versterken. Hier is in de projecten aandacht voor, zoals bij de projecten die gericht zijn op gebiedsontwikkeling, maar ook het project Opgroeien in een Kansrijke Omgeving is sterk verbonden met het beleidsterrein Veiligheid.

Vanuit de versterkingsopgave is het doel om veilige woningen te creëren voor onze inwoners binnen het versterkingsgebied. De Nationaal Coördinator Groningen is hiervoor verantwoordelijk. Ook het Regionaal Woon- en Leefbaarheids Plan (RWLP) is hiermee bezig. Deze fysieke aspecten werken door in de beleving en het veiligheidsgevoel bij inwoners en bij het ontwikkelen van gemeenschapszin en trots.

Mede door recente ontwikkelingen heeft de gemeente binnen de eigen begroting extra middelen vrijgemaakt voor Veiligheid. Zo is er onder meer extra budget voor handhaving van de openbare orde en veiligheid en is er extra formatie ter bestrijding van ondermijning. Daarnaast is de gemeente (opnieuw) gestart met buurtbemiddeling. Dit maakt dat er geen extra impuls via NPG zal worden gegeven.

4.6 Focus dorpen en wijken

Oldambt scoort het laagst van de Groninger gemeenten als het gaat om de ervaren leefbaarheid binnen de dorpen en wijken. Dit punt van zorg is meerdere keren genoemd in de verschillende werksessies en was ook te lezen op de wenswand die we hebben gebruikt om input vanuit inwoners op te halen. Hierbij werd steun, maar ook de specifieke zorg uitgesproken over MKB'ers die zich buiten de driekernen (Winschoten, Scheemda, Bad-Nieuweschans) bevinden en over inwoners die zich minder flexibel kunnen bewegen door onze gemeente.

In ons programma valt te lezen dat we met de projecten veelal de 3 kernen krachtiger willen maken in hun potentieel. Het gaat hier grofweg dan om:

- Bad Nieuweschans als toeristische trekpleister voor cultuur en ontspanning;
- Scheemda als innovatief zorgdorp;
- Winschoten als tweede Groningse stad vol mogelijkheden en aantrekkelijk stads vertier.

Een aantal projecten onder verschillende pijlers is hieraan gelinkt. Daarnaast is het project Lokaal Stimuleringsfonds gerealiseerd waarmee inwoners kleinschalige projecten kunnen realiseren.

De brede toegankelijkheid van onze gemeente wordt specifiek genoemd in onze programma-ambitie. Hiermee wordt fysieke toegankelijkheid bedoeld, zoals goede vervoersmogelijkheden en wegen. Deze valt nog sterker te koppelen aan onze ruimtelijke projecten, waarvan er een aantal gepland of al in uitvoering is binnen ons programma. Maar ook bijvoorbeeld sociale en financiële toegankelijkheid, zoals plekken om samen te komen en goede kansen op een diploma of een baan binnen (alle delen van) onze gemeente, is belangrijk. Op deze laatste factor zijn diverse NPG projecten gericht. Hier wordt dieper op ingegaan in hoofdstuk 5.

4.7 Integraliteit versterken

De ambitie van ons lokaal programma is zo opgesteld dat er vanuit 4 programmalijnen een impuls wordt gegeven aan de brede welvaart van onze inwoners. De uitwerking van deze programmalijnen vind je in hoofdstuk 5. NPG betekent een plus op onze dagelijkse gang van zaken. Dit vraagt om een integrale werkwijze, die aanhaakt bij de reguliere processen en programma's zoals Nij Begun met zijn Toekomstagenda, en de Omgevingsvisie. We zien met deze actualisatie dat bepaalde projecten een impuls geven aan het oplossen van beleidsvraagstukken en dat het belangrijk is dat deze op de langere termijn hun weg vinden in ons reguliere werk en de begroting. Daar moet dan wel ruimte voor gevonden worden.

Daarnaast is het van belang om de toegevoegde waarde van het NPG programma te kunnen beoordelen aan de hand van de in de pijlers genoemde meetbare resultaten. Op het moment van actualiseren waren de doelen en subdoelen van de verschillende pijlers allen nog actueel en integraal geformuleerd, maar mochten sommige meetbare resultaten meer worden toegespitst op hetgeen bereikbaar en beïnvloedbaar is met het lokaal programma. In de 4 programmalijnen is daarom een aantal nieuwe keuzes gemaakt dat hieraan bijdraagt.

4.8 Brede Welvaart in breder perspectief

Naast NPG wordt ook vanuit andere trajecten gewerkt aan het versterken van de Brede Welvaart. Afgelopen jaren kennen we al de samenhang met de Regiodeal Oost-Groningen. Zowel qua doelstellingen als qua projecten zien we een overlap en hebben we waar mogelijk gezocht naar samenhang en samenwerking. Op meerdere projecten zien we ook dat samengewerkt wordt en in sommige gevallen is ook sprake van samen investeren. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de nieuwe Omgevingsvisie waar we als gemeente in 2024 aan werken.

Verder kennen we met Nij Begun een groot vervolg op NPG als het gaat om het investeren in toekomstperspectief voor Groningen. In 2024 wordt in dat kader gewerkt aan onder andere een Sociale en Economische Agenda. Naar alle waarschijnlijkheid ontstaat ook hier een overlap in doelstelling en mogelijk ook in projecten. We zien dat verschillende projecten die nu met NPG gefinancierd worden ook genoemd worden als voorbeeldprojecten voor Nij Begun. Hierdoor worden inhoudelijke projecten en financiële bronnen mogelijk straks uitwisselbaar. Door NPG niet losstaand, maar als voorloper van Nij Begun te zien, creëert dat mogelijkheden en flexibiliteit om projecten aan het NPG te kunnen toevoegen, zonder dat andere niet meer zouden worden opgepakt. Op dit moment is echter nog onvoldoende zicht op hoe Nij Begun en de onderliggende agenda's en masterplannen uitgewerkt worden. Met dit geactualiseerde lokaal programma denken we echter hier goed op in te kunnen spelen. Waar nodig kunnen we ons lokaal programma in 2025/2026 opnieuw tegen het licht houden en eventueel wijzigingen aanbrengen.

5



Groeten uit Blauwestad

UITWERKING PROGRAMMALIJNEN

Om de ambities van NPG te verbinden aan de lokale visie, uitdagingen en kansen, heeft de gemeente Oldambt een programmaplan opgesteld met de volgende vier programmalijnen:

1. Toekomst voor de jeugd
2. Toekomst voor de dorpen en wijken
3. Toekomst voor ondernemers
4. Toekomst voor toerisme en erfgoed

Samen vormen deze vier programmalijnen de bouwstenen voor een vernieuwd toekomstperspectief in de gemeente Oldambt. De 4 programmalijnen worden in dit hoofdstuk in detail beschreven, inclusief de meetbare resultaten die hierop van toepassing zijn.

Per programmalijn zijn verschillende doelstellingen uitgewerkt. Deze doelstellingen zijn ontwikkeld met het oog op een gerichte aanpak om de brede welvaart en het imago van de regio te versterken. Ze bieden richting en focus, waardoor de projecten effectiever kunnen bijdragen aan de verwezenlijking van de overkoepelende visie van NPG. Deze zijn dan ook onveranderd gebleven in deze actualisatie.

De doelstellingen per programmalijn zijn uitgewerkt in een aantal meetbare resultaten, zodat de hieraan gekoppelde projecten in hun voortgang kunnen worden gemonitord. Deze zijn geanalyseerd in het licht van het voorgaande hoofdstuk. Ook is er beoordeeld of projecten direct te koppelen zijn aan de opgeschreven meetbare resultaten, ondanks dat de resultaten op dit moment nog niet altijd zijn te beoordelen. De evaluatie van het succes van de projecten en daarmee het behalen van de meetbare resultaten, voeren wij in 2030 uit. Dit jaartal geldt (zo SMART mogelijk) voor al onze meetbare resultaten. Daarnaast is gekeken naar welke koppelkansen er mogelijk zijn (geworden) voor de projecten. In sommige gevallen is een meetbaar resultaat veranderd, toegevoegd of verwijderd en in een aantal gevallen zijn projecten verplaatst of afgefallen.

5.1 Jeugd

De eerste pijler is gericht op het creëren van een positief toekomstbeeld voor de jeugd.

5.1.1 Ambitie en doelstellingen

Het hoofddoel is om de toekomst van de Oldambtster jeugd te verbeteren door hen kansen te bieden in onderwijs en werk. De ambitie die hierbij hoort is:

We werken aan nieuw perspectief voor onze jeugd door te investeren in talentontwikkeling, onderwijs, vakmanschap en werkgelegenheid. Onze inzet is gericht op het verbeteren van het sociaaleconomische perspectief en het bieden van kansen voor jongeren die hier naar school willen gaan, willen werken en willen wonen.

Hier horen de volgende subdoelstellingen bij:

1. Alle kinderen moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen in een veilige en stimulerende omgeving, waarbij hun talenten worden ontdekt en benut.
2. De kansen voor alle jongeren op een volwaardig diploma een goede baan in de regio moeten toenemen.

Om deze doelen in 2030 te bereiken streven we onderstaande geactualiseerde meetbare resultaten na. Hier valt ook te lezen of deze zijn aangepast, wat de stand van zaken omtrent dit resultaat/onderwerp is en door welke projecten hierop wordt ingezet.

- I. In Oldambt moeten er in 2030 op alle scholen programma's en projecten op het gebied van talentontwikkeling en toekomstperspectief beschikbaar zijn.

Dit meetbare resultaat is verbreed van basisscholen naar alle scholen, zodat alle doelgroepen van de hierop aansluitende projecten worden meegenomen.

Stand van zaken NPG:

- ▶ 22 van de 23 basisscholen hebben inmiddels Bibliotheek op school.
- ▶ Er zijn momenteel 40 gezinnen betrokken bij stichting VoorleesExpress.
- ▶ 5 basisscholen hebben op dit moment een Verrijkte schooldag.

NPG inzet: Bibliotheek op School, VoorleesExpress, Generatierijkdom, Tijd voor Toekomst, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving.

- II. Het percentage inwoners zonder startkwalificatie in de gemeente moet in 2030 gedaald zijn tot het landelijk gemiddelde van 25,8 procent (CBS, 2021).

In de oude doelstelling werd gesproken over 'laagopgeleid'. Dit is veranderd in 'zonder startkwalificatie' omdat dit de doelgroep op een betere manier omschrijft.

Stand van zaken:

- ▶ Op 1 oktober 2021 had 34,4 procent van de inwoners leeftijd 15 tot 75 in de gemeente Oldambt geen startkwalificatie (SPB).
- ▶ In Oost-Groningen lag in 2020 het gemiddelde van inwoners zonder startkwalificatie op 29,4 procent (Regiodeal Oost-Groningen).
- ▶ Het percentage vroegtijdig schoolverlaters in 2021/2022 in de gemeente Oldambt was 2,79 procent. In 2017/2018 was dit percentage nog 2,3 procent (DUO).
- ▶ Het aantal hbo- en wo-opgeleiden in Oldambt neemt toe (uitstroom 13,6%), maar blijft onder het landelijk gemiddelde. Ondanks jaarlijkse groei van hbo- en wo-opgeleiden in aardbevingsgemeenten, heeft Oldambt nog steeds een kleiner aandeel dan vergelijkbare regio's (NPG Monitor 2023).

NPG inzet: Bibliotheek op School, VoorleesExpress, Generatierijkdom, Tijd voor Toekomst, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving.

Het effect van deze projecten op de doelstelling is pas op de langere termijn te meten, omdat dan kan worden bepaald of jeugd die in aanraking is gekomen met deze interventies een startkwalificatie (en meer) heeft behaald. De plus zit in de preventie.

- III. De mediaan van het besteedbaar inkomen moet boven het gemiddelde niveau van onze referentie gemeenten komen te liggen.

Deze nieuwe doelstelling is in de plaats gekomen voor 'Inwoners van dertig jaar moeten in 2030 niet langer behoren tot de categorie 'kansarmste' gezinnen, met een gemiddeld inkomen van € 23.114,05.' In het oude resultaat was een absoluut getal opgenomen. Door inflatie en indexering zou het resultaat van onze inspanningen vertroebeld worden. Het nieuwe resultaat, in combinatie met het resultaat over het

terugdringen van problematische schulden, sluit beter aan bij de indicatoren die gemeten worden in de NPG Monitor.

Stand van zaken:

- ▶ De mediaan van het besteedbaar inkomen van Oldambt is € 23.500 (NPG Monitor 2023 en Monitor Brede Welvaart SPG, peiljaar 2020).
- ▶ De sociaaleconomische status in Oldambt ontwikkelde gunstig (index 99,7), waardoor de gemeente enkele plekken steeg op de ranglijst. In Oldambt daalde het aantal huishoudens met problematische schulden sterker dan het referentiegemiddelde, maar dan nog blijft deze hoog (NPG Monitor 2023).

NPG inzet: De onder II. genoemde projecten hebben hier een positieve, preventieve invloed op. Het effect van deze projecten is pas op langere termijn te meten. Het nog op te starten project Leven Lang Ontwikkelen draagt hier eveneens aan bij. Daarnaast hebben de projecten onder de pijlers Ondernemers en Erfgoed en Toerisme invloed op het behalen van deze doelstelling.

- IV. Het aantal huishoudens dat met moeite rondkomt moet zijn verminderd van 8,4 procent naar het gemiddelde Gronings niveau van 6 procent.

Deze doelstelling is aan de pijler Jeugd toegevoegd. Dit verhoogt de meetbaarheid van hoe/of kansen voor inwoners toenemen en of deze kansen ook voldoende worden gevonden.

Stand van zaken:

- ▶ In Oldambt daalde het aantal huishoudens met problematische schulden sterker dan het referentiegemiddelde, maar toch blijft het absolute aantal hoog. Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van twee of meer voorzieningen van het sociaal domein (WMO, de jeugdwet en/of de participatiewet) neemt af in de gemeente Oldambt (NPG Monitor 2023).

NPG inzet: Om deze meetbare doelstelling op de langere termijn te behalen wordt geïnvesteerd in een generatielange aanpak van het vergroten van kansen. De onder II. genoemde projecten hebben hier een positieve, preventieve invloed op. Het effect van

deze projecten is wel pas op de langere termijn te meten. Dan kan worden bepaald of jeugd die in aanraking is gekomen met deze interventies, later geen moeite zullen hebben met rondkomen. Daarnaast hebben de projecten onder de pijlers Ondernemers en Erfgoed en Toerisme invloed op het behalen van deze doelstelling.

- V. 'Het aantal laaggeletterden (momenteel 16 procent) moet in 2030 verlaagd zijn tot het landelijk gemiddelde van 10 procent'

Stand van zaken:

- ▶ 22 van de 23 basisscholen hebben inmiddels Bibliotheek op school.
- ▶ Er zijn momenteel 40 gezinnen betrokken bij stichting VoorleesExpress.
- ▶ De laatste cijfers over laaggeletterdheid in Oldambt stammen uit 2019, dit was toen 16% (SPB).

NPG inzet: Bibliotheek op School, VoorleesExpress, Leven Lang Ontwikkelen. De invloed van deze projecten op de laaggeletterdheid onder volwassenen is pas op de langere termijn te meten.

5.1.2 Projecten

De NPG-projecten die bijdragen aan het behalen van bovenstaande resultaten worden hieronder gedetailleerder beschreven.

Bibliotheek op school en de VoorleesExpress

Hierin werken scholen en de bibliotheek samen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen. 22 van de 23 basisscholen hebben inmiddels Bibliotheek op school. Het project is samen met de VoorleesExpress opgepakt en begroot.

De VoorleesExpress is er voor kinderen tussen de 2-8 jaar. Vrijwilligers worden ingezet voor kind én ouder. Het doel is om er samen voor te zorgen dat een kind veel taal hoort en gebruikt. Er zijn 40 gezinnen die gebruik maken van de diensten van de VoorleesExpress. Het is moeilijk om genoeg vrijwilligers aan te trekken om bij gezinnen voor te lezen. Er wordt aansluiting gezocht bij het Vrijwilliger Info Punt (VIP).

De financiering voor dit project vanuit NPG loopt voor de zomervakantie in 2024 af. Dan zal

dit project richting NPG worden afgerond en verantwoord. Het project zal doorgang vinden met andere financieringsstromen. Deze zijn o.a. gevonden in het Onderwijs Achterstanden Budget. Een impulsregeling vanuit het Rijk vormt ook een kansrijke, meerjarige financieringsmogelijkheid. Verder wordt de samenwerking gezocht met de Regiodeal op het project Vroege Buurtaal. Ook is er de intentie om aan te haken bij de Verrijkte schooldag, een ander NPG project. Er worden dus voldoende koppelmogelijkheden gevonden en daarnaast geldt dat dit project ook als voorbeeldproject is benoemd in Nij Begun, wat dus mogelijk kansen biedt.

Tijd voor Toekomst

Met de Verrijkte schooldag geeft dit project kinderen in het basisonderwijs extra kennis op het gebied van cultuur, sport, muziek, gezondheid, maar ook op het gebied van regulier onderwijs. Meer lessen, andere lessen, aanvullende programma's en nieuwe methoden, worden hierdoor mogelijk. 5 van de 6 beoogde basisscholen hebben op dit moment een verrijkte schooldag. Dit betreft de scholen die in de eerste fase zijn aangesloten bij het project.

In het voorjaar van 2024 wordt dit project geëvalueerd en op basis hiervan volgt een nieuwe NPG-aanvraag. Hierin wordt o.a. het aansluiten van een aantal nieuwe (basis- en middelbare) scholen meegenomen.

Binnen de Regiodeal speelt Tijd voor Toekomst een belangrijke rol. Met het vernieuwen van dit programma zijn er wellicht ook weer nieuwe financieringskansen voor de Verrijkte schooldag mogelijk.

Daarnaast zorgt de Gelijke Kansen Alliantie vanuit het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap voor een extra subsidiemogelijkheid voor scholen om de Verrijkte schooldag te financieren. Één Oldambtster school gaat via deze weg een subsidie aanvragen.

Generatierijkdom

De armoede en schuldenproblematiek in Oldambt is groot. Eén op de tien kinderen groeit op in een gezin met een inkomen onder de lage inkomensgrens en er zijn meer kinderen die opgroeien in armoede dan het landelijk gemiddelde. Met het deelproject Kansen voor Kinderen willen we armoede bij 75 Oldambtster gezinnen structureel terugdringen. Daar gaan we ons voor inzetten met intensieve ondersteuning door een toukomstbuddy, een toekomstplan, een doorbraakbudget en maatwerkoplossingen.

Daarnaast zetten we in op preventie door samen te werken met het onderwijs en zo armoede en schulden vroeger te signaleren en bespreekbaar te maken. Er wordt laagdrempelige ondersteuning voor ouders, leerlingen en docenten georganiseerd om armoede vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. De gezinnen waar extra aandacht voor (gewenst) is, zijn al in beeld bij ons Doorbraakteam.

Dit project is onderverdeeld in 4 deelprojecten die onder Kansen voor Kinderen en Laagdrempelige ondersteuning, vallen. De uitdaging hier is om aan te haken bij regulier beleid en hier ambtelijke capaciteit voor vrij te maken of aan te trekken. Generatierijkdom wordt gefinancierd vanuit ons lokale NPG, Toukomst, de Regiodeal en het Nationaal Programma Onderwijs.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (IJIslands preventiemodel)

Dit programma gaat uit van een integrale aanpak en er wordt samengewerkt aan het creëren van een positieve leefomgeving voor jongeren. Hiermee denken wij stapsgewijs het middelengebruik (zoals alcohol, roken en drugs) terug te dringen.

In 2022 is dit programma opgestart en is een programmaleider geworven en een team ingesteld. Verder is gewerkt aan het opbouwen van een lokale coalitie en zijn startbijeenkomsten, dialoogsessies en werkgroepbijeenkomsten georganiseerd met samenwerkingspartners, zoals onderwijs, GGD en Verslavingszorg Noord Nederland en interne collega's vanuit de gemeente. Intern worden collega's vanuit verschillende disciplines betrokken. Opgroeien in een kansrijke omgeving raakt namelijk veiligheid, gezondheid, groen, spelen, projecten gericht op de fysieke ontwikkeling van gebieden, educatie, sport, cultuur, etc.

Dit project wordt gefinancierd vanuit ons lokale NPG en de middelen vanuit het Corona Perspectief Plan.

Leven Lang Ontwikkelen (in ontwikkeling)

Met dit project willen we inwoners stimuleren een volgende stap in hun ontwikkeling te zetten. Dit gaan wij o.a. doen door het creëren van één toegang waar inwoners terecht kunnen met vragen over werk en opleidingen. En waarin partijen zoals het UWV, onderwijs, de gemeente en het sociaal ontwikkelbedrijf samenwerken. Dit project past in de ontwikkeling die in de arbeidsmarktregio speelt: in het Kaderplan WiZ 2023-2027 is de ambitie opgenomen om de

komende jaren 20.000 mensen (in de gehele arbeidsmarktregio) een stap in hun ontwikkeling te laten maken. Met deze ontwikkeling sluiten we aan op het uitrollen van de Talentperrons (goedgekeurde thematische NPG aanvraag) en de toekomstige vorming van de Regionale Werkcentra. De verwachting is dat inwoners zich door dit project veel gemakkelijker kunnen blijven ontwikkelen en bij/omscholen. Dit verhoogt de kansen en Positieve Gezondheid van onze inwoners en dat zal naar verwachting later in monitoring van de eerder genoemde meetbare resultaten terug te zien zijn. Daarom wordt gewerkt aan een projectaanvraag Leven Lang Ontwikkelen die voor 2024 op de planning staat.

Hierbij maken wij de verbinding met de pijlers en projecten binnen 'Ondernemers' en 'Erfgoed en Toerisme' als het gaat om het aansluiten op werkgelegenheid. Ook zoeken we de samenwerking met het Digitaal Centrum Oost-Groningen, dat als NPG-project in 2024 voorwaardelijk is goedgekeurd, en de koppeling met het Masterplan Campussen. Beide ook gericht op de ontwikkeling en het (bij)leren van onze inwoners. Door met een aantal vooraanstaande partners op het gebied van zorg, onderwijs en de Groningse overheid te investeren in onder andere samenwerking, werkgelegenheid en innovatief onderwijs, worden de mogelijkheden voor inwoners met en de weg naar een startkwalificatie, een stuk aantrekkelijker en toegankelijker. In de aanvraag zal hier dan ook rekening mee worden gehouden.

5.1.3 Projecten die afvallen

Vanwege inhoudelijke ontwikkelingen en afwegingen én door de beperkte beschikbare middelen voor het lokale NPG programma, zijn keuzes gemaakt in de projecten die nog in ontwikkeling waren. Op basis hiervan en de diverse gesprekken afgelopen periode zijn we gekomen tot een afweging om de volgende projecten niet meer onder het lokale programma NPG op te pakken.

a. Integraal kindcentrum

Kindcentra dragen bij aan een pedagogische omgeving waar integraal en preventief naar opvoed- en onderwijsvragen gekeken wordt. Het is op dit moment niet nodig om hier vanuit NPG een project voor op te starten, omdat dit vanuit beoogde locaties zelf voldoende wordt opgepakt.

b. Waterstof werkt

Waterstof werkt is een provinciaal NPG project waar we een Oldambtster plus op wilden

zetten. De beoogde lokale partijen zijn echter afgehaakt en daarom valt dit project af. Oldambt blijft actief de aansluiting zoeken met de regionale en provinciale NPG ambitie om hier via de baanbreker Waterstofeconomie en het provinciale programmaplan mee aan de slag te gaan.

5.2 Dorpen en wijken

De tweede pijler is gericht op de toekomst van dorpen en wijken in de gemeente Oldambt.

5.2.1 Ambitie en doelstellingen

De ambitie die bij deze pijler hoort is de volgende:

De Oldambtster dorpen en wijken in de toekomst zijn zelfstandig, vitaal, duurzaam en bereikbaar.

Het doel is om in 2030 meetbare resultaten te behalen voor de dorpen en wijken. Hier valt ook te lezen wat de stand van zaken omtrent dit resultaat/onderwerp is en door welke projecten hierop wordt ingezet.

- I. Het vergroten van de zelfstandigheid van dorpen en wijken met behulp van een lokaal stimuleringsfonds.

Stand van zaken:

- Concreet is er door het lokaal stimuleringsfonds (STILO) aan 45 projecten budget toegekend voor de ontwikkelingen van dorpen en wijken.

NPG inzet: Lokaal stimuleringsfonds.

- II. Het realiseren van gebiedsgerichte ontwikkeling in de drie kernen Winschoten, Scheemda en Bad Nieuweschans.

Stand van zaken:

- Voor Winschoten ligt de focus op de centrumontwikkeling waarvoor een ambitiedocument is opgesteld. Op basis daarvan is in 2023 een projectaanvraag ingediend en onder voorwaarden goedgekeurd. De komende jaren

wordt dit project/programma gerealiseerd. Voor Scheemda en voor Bad Nieuweschans wordt nu eerst een masterplan gemaakt, op basis waarvan we komen tot concrete projecten.

- Daarnaast is vanuit de Regiodeal In Bad Nieuweschans een ontwikkeling in gang gezet onder de noemer 'Kans voor schans'. Hierbij kan worden aangehaakt vanuit NPG.

NPG inzet: Gebiedsontwikkeling Scheemda, Gebiedsontwikkeling versterkingsopgave, Centrumontwikkeling Oldambt, Gebiedsontwikkeling Bad Nieuweschans.

- III. Het verbeteren van de kwaliteit en duurzaamheid van de woningvoorraad door projecten, met als ambitie om minstens 10 procent van de woningen in de gemeente hiermee te bereiken. Het doel is het versterken van welvaart en welzijn van inwoners, inclusief aspecten als leefomgeving, gezondheid, werk, participatie en tevredenheid.

Stand van zaken:

- We zien op dit moment veel projecten en programma's lopen op het gebied van verduurzaming. Daarnaast zal met de duurzaamheidsaanpak vanuit Nij Begun ook fors worden ingezet op de verduurzaming van woningen in Groningen. Vanuit het NPG hebben we het project Fonds Toekomstbestendig wonen dat na een lange aanloopfase in 2023 is gestart.

NPG inzet: Fonds Toekomstbestendig wonen, Nieuwborgen.net

5.2.2 Projecten in uitvoering en in ontwikkeling

De volgende projecten zijn bij het opstellen van het programma aan de pijler Dorpen en wijken gekoppeld. Een aantal is al in uitvoering/voorbereiding of zelfs al afgerond en andere zijn nog in de ontwikkelfase. Met deze actualisatie beoordelen we welke projecten we tot 2030 nog gaan opstarten en welke acties nog nodig zijn om alle projecten succesvol af te ronden/in te bedden. Naast dat deze projecten hier hun plek hebben, is ook nagedacht over waar ze de sterkste koppelkansen mee hebben om de kans op inbedding en voortgang te vergroten.

Lokaal stimuleringsfonds (Stilo)

Stilo is een stichting die ideeën die de leefbaarheid bevorderen ondersteunt met een financi-

ele bijdrage. Iedere Oldambtster met een goed idee ter verbetering van de sociale leefomgeving (leefbaarheid, gezondheid, brede welvaart) kan een aanvraag doen bij Stilo. Het lokaal stimuleringsfonds heeft tot nu toe aan 45 projecten budget toegekend voor de ontwikkelingen van dorpen en wijken.

Er is voorafgaand aan Stilo een gemeentelijk subsidieloket geweest, dat met de aanvraag vanuit NPG op een andere wijze is ingericht. Met meer regie en eigenaarschap bij inwoners voor het beoordelen en verdelen van de beschikbare budgetten om zo een grotere impuls aan de zelfstandigheid van de dorpen en wijken te geven. In dat kader is Stilo opgericht en heeft de gemeente zich op afstand geplaatst. Uit een voorlopige analyse lijkt onder andere het verbeteren van de transparantie en communicatie over projecten die zijn toe- of afgewezen, inclusief demotivatie hiervoor, wenselijk. Naast het geven van financiële bijdrages zou Stilo, al dan niet met hulp van de gemeente, meer kunnen betekenen in het adviseren van initiatiefnemers, het verbinden van initiatieven en inwoners en het, mede daardoor, wellicht komen tot meer duurzame en/of grotere projecten. Uiteindelijk gaat het niet (alleen) om de projecten zelf, maar is het vooral een middel om de verbinding en sociale cohesie te vergroten; meer saamhorigheid tussen de inwoners in Oldambt. Doorontwikkeling waarbij eigen financiering wordt gezocht is nog steeds van belang. Het bestuur van Stilo gaat hier komende tijd verder naar kijken (met ondersteuning van de gemeente).

Fonds Toekomstbestendig wonen

Het geld uit deze regeling kunnen inwoners gebruiken voor het verduurzamen, verbeteren en levensloopbestendig maken van woningen. Dit project biedt geldleningen aan inwoners die niet op een andere manier aan financiering kunnen komen. Het project is na een lange aanloopfase in 2023 opgestart. Hiervoor is een regeling opgesteld die medio 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Er zijn in 2023 nog geen leningen uitgegeven, omdat de aanvragen nog niet aan de voorwaarden voldeden. Dit had te maken met een te hoge WOZ-waarde om in aanmerking te komen voor de lening. De verwachting is dat er komend jaar meer succesvolle aanvragen worden ingediend omdat het project bezig is om aan te haken bij de collega's van Jouw bespaarcoach, Oldambt Verwarmt, het Sociaal domein en hun wijkteams en de gebiedsregisseurs. Dit kost geen extra capaciteit. De leningen worden dan uitgegeven via SVN, waarvan

daan ook al de duurzaamheidslening en de starterslening worden verstrekt. De verwachting is dat het project in de NPG looptijd 20 tot 25 huishoudens kan voorzien, maar dat het project bij succes daarna via de Bank Nederlandse Gemeenten of de Bank van Europa ook voor grotere groepen huishoudens kan worden ingezet.

Er is al sterker ingezet op een koppeling met Jouw bespaarcoach, Oldambt Verwarmt, het Sociaal domein en hun wijkteams en de gebiedsregisseurs.

Snel aan de slag met Nieuwborgen.net (afgerond)

Dit project is afgerond. Het doel van Nieuwborgen.net is om verbruik van aardgas terug te brengen door het isoleren van woningen en gebouwen en om aardgas te vervangen door groen gas in het leidingnetwerk. Het projectgebied van Nieuwborgen.net omvat de dorpen Wagenborgen in Eemsdelta en Nieuwolda in de gemeente Oldambt. Nieuwborgen.net is gefinancierd met een Rijkssubsidie van het Ministerie van BZK (aardgasvrije wijken). De NPG-subsidie is ingezet voor het organiseren van bewonersbijeenkomsten, het verbeteren van de communicatie en het versterken van de samenwerking tussen bewoners en initiatiefnemers. Dit onderdeel is in 2022 afgerond. Het onderdeel aardgasreductie is goed gelukt (en nog verder in ontwikkeling; het project is nog niet afgerond): bijna 1 miljoen kubieke meter aardgas bespaard, 431 eigenaren die een energie-advies hebben gekregen, 99 huurders die overstappen op inductie en 55 huurders die het tochtteam graag ontvangen. Op de rol staan nog de uitvoering van maatregelen bij sommige eigendomswoningen en de aanpak van alle huurwoningen van de Woonstichting Groninger Huis in de beide dorpen. Het in de dorpen krijgen van groen gas is helaas niet gelukt. De kosten werden door het Netwerkbedrijf als te hoog beoordeeld. Niettemin is Nieuwborgen.net voor de gemeente een groot succes omdat veel ervaring is opgedaan met de wijkgerichte aanpak van energiebesparing. We hebben in het project een goede samenwerking met inwoners opgebouwd en daarmee veel bereikt op het gebied van aardgasreductie.

Scheemda veilig en bereikbaar (afgerond)

Dit project is afgerond. Na de zomervakantie van 2020 is de nieuwe brede school in Scheemda in gebruik genomen. Wat een toename van het verkeer rondom het gebouw betekende. Daarom heeft Oldambt samen met de scholen een plan bedacht om de verkeersveiligheid rondom het gebouw te verbeteren. Met onderstaande maatregelen is het project afgerond en zijn de afspraken met de scholen nagekomen.

Het kruispunt van de Stationsstraat en de Oude Rijksweg heeft een rood kruisingsvlak en twee zebrapaden gekregen. De zebrapaden zijn voorzien van betere verlichting, waardoor voetgangers in het donker beter zichtbaar zijn. De bushaltes op de kruising zijn verplaatst naar de rijbanen zelf, zodat de bus op de weg stopt in plaats van in de haltekolom. Dit heeft een remmende werking op het verkeer en sluit beter aan bij de inrichting van de 30-kilometer-zone. Ook de Kanaalweg heeft een zebrapad gekregen en bij de ingang van het gebouw aan de Merelstraat is een Kiss&Ridestroom aangelegd voor ouders die hun kinderen met de auto naar school brengen. De Stationsstraat heeft op verschillende kruispunten nieuwe markeringen om het oversteken te accentueren. Ten slotte is er vrijwillig eenrichtingsverkeer ingesteld in de wegen rondom het gebouw en zijn er verschillende verkeersborden geplaatst om het verkeer attent te maken op overstekende schoolkinderen.

Gebiedsontwikkeling Scheemda (in ontwikkeling)

De gebiedsontwikkeling Scheemda is een langdurige belofte en proces met inwoners en partijen om het centrum van Scheemda aan te pakken. Eerst worden het Masterplan Scheemda en de Omgevingsvisie gemaakt. Daarbij worden wijk- en dorpsvisies nauw betrokken. Het streven is om in 2024 het Masterplan voor Scheemda op te stellen en in 2025 te komen tot een projectaanvraag. De beleidsterreinen gezondheid en groen zullen sterk(er) worden betrokken.

Voorgaande geldt tevens voor de gebiedsontwikkeling Bad Nieuweschans, een project dat onder pijler Erfgoed en Toerisme valt.

5.2.3 Projecten die afvallen

a. *Omni-sport*

Door omni-sport worden de krachten gebundeld van verschillende sportverenigingen tot één grote sterke vereniging. Dit biedt voordelen voor kleine clubs die zo aan slag- en mankracht winnen door bijvoorbeeld leden, bestuursleden, faciliteiten, onderhoud en vrijwilligers te kunnen delen. Er zijn plannen waarbij Omni-sport weer een rol zou kunnen gaan spelen, zoals bij de verschillende gebiedsontwikkelingsplannen. Hier wordt dit gedachtegoed dan ook in meegenomen en niet meer als apart project binnen NPG.

b. *Ontmoeten in dorpen en wijken*

We zien dat dit thema een belangrijk onderwerp is in de verschillende plannen en ambities. In 4.6 zie je dit ook terug. Wel geldt dat we op dit moment onvoldoende kansen zien om een groter NPG-project gericht op dit thema op te zetten. Daarnaast is het ook onwenselijk om meer nieuwe kleine projecten binnen het NPG op te starten. Verwachting is dat dit thema wel vanuit een meer gebiedsgerichte aanpak via lopende NPG projecten of bijv. de Sociale Agenda (Nij Begun) verder opgepakt gaat worden.

c. *Coöperatieve zonneparken*

Een coöperatief zonnepark is opgezet door inwoners en (lokale) bedrijven, die de volledige opbrengst in handen hebben en eigenaar zijn. Oorspronkelijk was dit een projectidee, maar afgelopen jaren is dit niet als NPG-project verder opgepakt. Wel wordt op andere tafels gericht op lokale duurzaamheid en energie en op regionaal niveau (NPG, Nij Begun) verder opgepakt. Ook wordt in dit kader nog onderzocht of structurele rekenen kunnen worden gegenereerd om Stilo structureel te kunnen voortzetten.

d. *Gebiedsontwikkeling versterkingsopgave*

Het dorpenlint Nieuw Scheemda, 't Waar en Nieuwolda is het gebied waar de herstel- en versterkingsopgave als gevolg van gaswinning zich voornamelijk afspeelt binnen onze gemeente. Met de inwoners, dorpsbelangenverenigingen en Antea Group, een adviesbureau, wordt gewerkt om de nodige positieve stappen te zetten. Momenteel loopt het proces om te komen tot een keuzedocument en uitvoeringsplan voor de dorpen waar veel woningen versterkt worden. Financiering komt voor een groot deel vanuit de middelen rond de versterkingsopgave (zogenoemde gebiedsfonds, blok D). Oorspronkelijk is rekening gehouden met NPG-middelen waarvoor nog een aanvraag gedaan moet worden. Door ontwikkelingen en extra middelen die verwacht worden vanuit Nij Begun (gebiedsontwikkeling/leefbaarheid) is het voorstel om dit project niet vanuit NPG verder op te pakken.



5.3 Ondernemers

De derde pijler gaat over het bevorderen van innovatie en ondernemerschap.

5.3.1 Ambitie en doelstellingen

Met deze programmaliijn

Investeren we in het versterken van het ondernemersklimaat in Oldambt, in (nieuwe) bedrijvigheid en in het behoud van en het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid.

De stand van zaken die bij de meetbare resultaten wordt benoemd komt uit de NPG monitor 2023 en zijn afgezet tegen het startjaar van NPG 2019. De resultaten zijn echter niet aan de projecten van ons lokaal programma toe te schrijven, omdat deze op het moment van schrijven net in uitvoering of vaker nog in ontwikkeling zijn. Ze kunnen uiteindelijk wel bijdragen aan het behalen of in stand houden van de meetbare resultaten.

- I. Het bevorderen van werkgelegenheid: We willen het gemiddelde aantal banen per 1.000 inwoners van 15-75 jaar laten stijgen met 3 tot 5 procent.

Stand van zaken:

- ▶ Het aantal banen per 1.000 inwoners is met 7,7 procent gestegen (NPG Monitor 2023).
Toch houden we aan het percentage 3 – 5 procent vast voor 2030. De behaal de 7,7 procent is slechts een tussentijdse momentopname die nog kan fluctueren.

NPG inzet: Digitale agenda, Binnenstad Winschoten herontwikkeling, Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen, A7-zone.

- II. De mediaan van het besteedbaar inkomen moet boven het gemiddelde niveau van onze referentie gemeenten komen te liggen.

Deze nieuwe doelstelling is in de plaats gekomen voor 'Verbetering van het besteedbaar inkomen: Het gemiddelde besteedbare inkomen van particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) in Oldambt moet met 10 procent zijn verhoogd'.

Door inflatie en indexering zou het resultaat van onze inspanningen vertroebeld kunnen worden als we aan het eerdere resultaat vasthouden. Onder de pijler Jeugd hebben we ook gekozen voor deze zelfde wijziging.

Stand van zaken:

- ▶ De mediaan van het besteedbaar inkomen van Oldambt is € 23.500 (NPG Monitor 2023 en Monitor Brede Welvaart SPG, peiljaar 2020).
- ▶ Het gemiddelde besteedbare inkomen van particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) is gestegen met 4,4%. De provincie Groningen heeft nog steeds het laagste besteedbaar inkomen van alle provincies in Nederland. En het besteedbaar inkomen van lage inkomensgroepen stijgt minder hard in absolute zin (NPG Monitor 2023).

NPG inzet: Digitale agenda, Binnenstad Winschoten herontwikkeling, Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen, A7-zone. Daarnaast hebben de projecten onder de pijlers Jeugd en Erfgoed en Toerisme invloed op het behalen van deze doelstelling.

- III. Stimuleren van innovatie en bedrijvigheid: We streven naar een stijging van ten minste 5 procent in het aantal nieuwe bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners, als een indirect resultaat van het Nationaal Programma Groningen.

Stand van zaken:

- ▶ Op dit moment zit het aantal nieuwe bedrijfsoprichtingen t.o.v. de Groninger en referentiegemeenten onder de gemiddelde ontwikkeling (NPG Monitor 2023). NPG inzet: Stimuleringsregeling aanpak gevels, Digitale agenda, Binnenstad Winschoten herontwikkeling, Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen, A7-zone.

- IV. Vermindering van werkloosheid: Het percentage langdurige werkloosheid moet in 2030 gehalveerd zijn.

Stand van zaken:

- ▶ In Oldambt is in 2023 de sterkste daling van werkloosheid ten opzichte van

alle aardbevingsgemeenten te zien (NPG Monitor 2023).

NPG inzet: Digitale agenda, Binnenstad Winschoten herontwikkeling, Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen, A7-zone.

- V. Revitalisering bedrijventerreinen: Bedrijventerrein de Rensel is in 2030 gerevitaliseerd. Voor het bedrijventerrein Eextahaven zijn de revitaliseringsplannen dan vergaand in ontwikkeling. Dit meetbare resultaat is toegevoegd om een sterkere koppeling te maken tussen de urgentie van dit resultaat en de projecten binnen deze pijler die daarbij een belangrijke impuls kunnen geven.

Stand van zaken:

- ▶ Momenteel is er een wachtlijst van ca. 35 bedrijven die aangeven zich graag te willen verplaatsen binnen de gemeente. Volgens de IBIS database is er sprake van 36 bruto hectare verouderd bedrijventerrein op de Rensel en Eextahaven I en II (peiljaar 2022).

NPG inzet: Winschoten stimuleren ondernemen, A7-zone/Revitalisering bedrijventerreinen.

5.3.2 Projecten

De NPG-projecten die bijdragen aan het behalen van bovenstaande resultaten worden hieronder gedetailleerder beschreven. Er vallen onder deze pijler geen projecten af in de actualisatie. Naast dat deze hier hun plek hebben, is ook nagedacht over waar ze de sterkste koppelkansen mee hebben om de kans op inbedding en voortgang te vergroten.

Stimuleringsregeling Toekomstbestendig centrum Winschoten

De regeling is opgezet om in het centrum van Winschoten de leefbaarheid te verbeteren, de belangrijke kernfuncties te centraliseren en om leegstand en verpaupering tegen te gaan. Het centrumgebied is het gebied binnen het centrum van Winschoten en omvat 't Rond, het Israëlplein, de Langestraat en de kop van de Torenstraat.

Er zijn sinds 2021 9 aanvragen toegekend voor een bedrag van € 60.230,00 in totaal. Dit blijft

achter bij de verwachting en planning. In 2024 willen we komen tot een wijzigingsverzoek waarbij we zowel in tijd als in opzet kijken naar verruiming van de regeling. Daarbij willen we ook beter aansluiten bij het project centrumontwikkeling Winschoten.

Digitaal centrum (goedgekeurd onder voorwaarden)

Deze nieuwe locatie in het centrum van Winschoten richt zich op het digitaal vaardiger maken van de ondernemers en inwoners van Oldambt. Ook is het doel om de ondernemers en inwoners zich bewust te laten zijn van de potentie van digitalisering. Er wordt daarbij een verbinding gemaakt met het lokale en regionale onderwijs, Biblionet, diverse andere maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Door de verbinding met het masterplan Campussen, geeft het digitaal centrum Oost-Groningen inwoners en ondernemers uit de regio de kans om verder te ontwikkelen en aan te haken op de groei en innovatie van de initiatieven uit het masterplan Campussen.

Het Digitaal centrum zal daarnaast ook worden gekoppeld aan activiteiten van Biblionet op het gebied van digitale vaardigheid, advisering m.b.t. energie- en duurzaamheidsvraagstuk-

ken en ook het project Leven Lang Ontwikkelen, waarvoor in 2024 een aanvraag volgt vanuit de pijler Jeugd.

Centrumontwikkeling Winschoten (goedgekeurd onder voorwaarden)

Het centrum van Winschoten heeft een verzorgingsgebied van ongeveer 80.000 mensen: het centrum wordt veel bezocht door bezoekers uit de regio en Duitsland en de sterke groei van Blauwestad speelt een grote rol in de centrumontwikkeling.

Tegelijkertijd is het centrum van Oldambt een kwetsbaar gebied dat om een zorgvuldige benadering en aanpak vraagt. De grote (historisch bepaalde) omvang staat op gespannen voet met jarenlange krimp. Het winkelcentrum is hierdoor te groot en er is sprake van leegstand en verpaupering. Het centrumgebied van Winschoten had in januari 2020 te maken met een leegstand van 15,8% m2 winkelvloeroppervlak ten opzichte van landelijke percentage van 12,3%. Daarnaast is sprake van aanzienlijke verpaupering op een aantal prominente plaatsen in de binnenstad.



Met dit project, of eigenlijk programma, wordt ingezet op een toekomstbestendig en aantrekkelijker centrum van Winschoten. Er zijn veel raakvlakken met andere (gebiedsontwikkelings)projecten en programma's, het ambitiedocument 2022, de omgevingsvisie, Nij Begun, ruimtelijke masterplannen, de Regiodeal Oost-Groningen, de strategische agenda Groningen (STAG) en Europese programma's (bv. Leader) etc. en dit zorgt ook voor een grote diversiteit aan geldstromen. Tot slot zien we kansen om ook maatschappelijke opgaven rond duurzaamheid en klimaatadaptatie in het project te verweven.

Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen (in ontwikkeling)

Met dit project wordt aangehaakt bij het bovenstaande project. Echter, waar de centrumontwikkeling zich voornamelijk richt op het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte en gebouwen, wordt met dit project de focus gelegd op de mensen die het centrumgebied economisch moeten aandrijven en de beoogde nieuwe functies (o.a. daghoreca) moeten invullen. Het bieden van begeleiding, trainingen en inspiratiesessies op het gebied van bedrijfsopvolging, klantbinding, digitalisering en financiële weerbaarheid kunnen bestaande ondernemingen sterker maken met het oog op de toekomst. Ook kan nieuw ondernemerschap worden geholpen en aangejaagd door het bieden van ondersteuning bij marketing en de start-up-fase.

A7-zone/Revitalisering bedrijventerreinen (in ontwikkeling)

Vanuit ons lokaal programma staat dit project momenteel on hold vanwege capaciteitsgebrek. Het project blijft desondanks lokaal onverminderd urgent. De A7 is als centrale infrastructuurele corridor van onze gemeente van aanzienlijk economisch belang, maar de economische zone eromheen vertoont op meerdere plekken tekenen van veroudering. Het gaat hierbij in Oldambt bijvoorbeeld om bedrijventerreinen, zoals de Rensel en Eextahaven. Om de economische kansen van de A7 volop te benutten is er daarom behoefte aan een revitalisering van deze bedrijfslocaties. Zulke revitalisering kan onder meer de vorm aannemen van ruimtelijke herinrichting, verduurzaming en functiemenging. Indien er uitsluitend wordt ingezet op de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, dan heeft dit als risico dat de staat en uitstraling van de verouderde terreinen nog verder verslechteren. Daarnaast wenst een deel van de bestaande bedrijven doorgaans uit te breiden op de bestaande locatie. Om deze bedrijvigheid en werkgelegenheid te behouden is het nodig om ondernemers in deze behoefte te faciliteren.

5.4 Erfgoed en Toerisme

De vierde en laatste pijler gaat over de onderwerpen erfgoed en toerisme.

5.4.1 Ambitie en doelstellingen

We moeten ons erfgoed en landschap in een optimale staat krijgen en beleefbaar maken voor onze inwoners en toeristen. Dat willen we doen door investeringen in vier onderdelen:

1. Het behouden, versterken en door ontwikkelen van erfgoed en cultuurlandschap
2. Het toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorie, erfgoed en toerisme
3. Het versterken van de toeristische infrastructuur
4. Investeren in regiomarketing

Ons doel voor 2030 is om onderstaande meetbare resultaten te behalen. Hier is ook te lezen wat de stand van zaken is en met welke projecten er vanuit ons lokaal programma NPG wordt ingezet om de resultaten te behalen.

- I. Twintig belangrijke Oldambtster boerderijen en hun omgeving worden gerestaureerd, opgeknapt tot een basisniveau (casco) en krijgen een nieuwe maatschappelijke of commerciële bestemming.

Stand van zaken:

- ▶ Met het Koepelproject Graanrepubliek 2.0 wordt ingezet op deze doelstelling. Als pilot-project binnen het koepelproject is gekozen voor de boerderij aan de Hamdijk 49 in Bad Nieuweschan, waarvoor inmiddels een project tot restauratie is opgestart.
- ▶ Er worden 3 tot 5 boerderijen voor 2030 aangepakt via het koepelproject Graanrepubliek 2.0. Hiervoor worden eerst de criteria onderzocht en vastgesteld. Uiteindelijk willen we met de impuls vanuit NPG een revoluerend fonds starten om op langere termijn (10 jaar) 10 – 20 boerderijen te restaureren.

NPG inzet: Koepelproject de Graanrepubliek.

- II. Het huidige aantal toeristische overnachtingen wordt verdubbeld tot 200.000 overnachtingen per jaar, de toeristische bestedingen groeien met 50 procent, van 20 miljoen naar 30 miljoen en leveren daarmee een substantiële bijdrage aan de regionale economie.

Stand van zaken:

- ▶ Er wordt op dit moment gewerkt aan een monitor waaruit bovenstaande gegevens voor onze gemeente afgelezen kunnen worden.

NPG inzet: Koepelproject de Graanrepubliek, Regiomarketing Oost-Groningen, de Graanrepubliek.

- III. De werkgelegenheid in sectoren als toerisme, recreatie, kunst en cultuur, erfgoed, agrotourisme en horeca - nu goed voor ongeveer 500 fte - wordt verdubbeld tot 1000 fte.

Stand van zaken:

- ▶ Sluit aan bij de Strategische Visie Vrijtijdseconomie 2021-2030 en het uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie 2024-2027 'Groeidend Gastvrij'.
- ▶ Op gemeenteniveau worden vanaf 2024 via de toeristische monitor voor de gemeenten in de provincie Groningen (www.destaatvangroningen.nl) relevante cijfers gepresenteerd. Hierin is o.a. te lezen dat:
 - Het aantal vestigingen in de vrijetijdssector in de gemeente Oldambt is 290. In totaal is dit aantal vestigingen 3430. Dit is een ontwikkeling van 7,4% ten opzichte van het voorgaande jaar (2022).
 - Het aantal banen in de vrijetijdssector in de gemeente Oldambt is 1040. In totaal is dit aantal banen 16250. Dit is een ontwikkeling van 10,6% ten opzichte van het voorgaande jaar (2022).
 - Het aantal banen in de vrijetijdssector ten opzichte van het totaal aantal banen in 2022 is 6,4%.

NPG inzet: Gebiedsontwikkeling Bad-Nieuweschans, Koepelproject de Graanrepubliek, Regiomarketing.

- IV. Het recreatieve routenetwerk voor wandelen, fietsen en varen wordt uitgebreid met 20 kilometer (wegwerken ontbrekende schakels en aanleggen nieuwe tracés) en kwalitatief verbeterd voor een grotere gebruikersgroep (ook mindervaliden, eBikes en snelverkeer).

Stand van zaken:

- ▶ Afgelopen jaren is via gemeentelijke en provinciale programma's wel geïnvesteerd in het routenetwerk. Verder is hier ook via Toukomst/de Landschapswerkplaats en het Routebureau Groningen aandacht voor.
- ▶ Komende periode wordt gekeken hoe we hier concreet verder mee gaan, ook in het licht van bredere (landschaps)ontwikkelingen zoals de Omgevingsvisie en Nij Begun.

- V. We creëren specifiek kansen in de erfgoedrestaurantie sector door 100 inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt via restauratiewerkplaatsen kennis en vaardigheden bij te brengen en hen te certificeren.

In samenhang met onze programma-ambitie en de inzet op kansverrijking voor onze inwoners binnen alle pijlers is dit meetbare resultaat met een sterke koppeling aan het Koepelproject Graanrepubliek 2.0 toegevoegd.

Stand van zaken:

- ▶ Binnen de inwonersgroep die werkloos is vormen kwetsbare groepen, waaronder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, een relatief groot aantal t.o.v. onze referentiegemeenten (NPG Monitor 2023).
- ▶ Voor het jaar 2024 zijn er in totaal 600 werkzoekenden in beeld voor een re-integratietraject bij Afeer.

NPG inzet: Koepelproject de Graanrepubliek.

- VI. De regiomarketing ontwikkelt elke twee jaar een nieuwe toerisme- en publiekscampagne om het erfgoed- en landschapstoerisme en erfgoed- en landschapsbewustzijn te bevorderen.

Dit meetbare resultaat is toegevoegd, doordat een eerder, veel omvattend meetbaar resultaat is opgeknipt in delen. Daarnaast is er naast erfgoed ook landschap toegevoegd n.a.v. de resultaten vanuit de analyse en de ambitie en reikwijdte van de NPG projecten.

Stand van zaken:

- ▶ Via de websites: www.zogroningen.nl, www.visitwesterwolde.nl en www.visitoldambt.nl zijn alle campagnes te vinden die tot nu toe zijn doorgevoerd. Er volgen de komende tijd nog meer campagnes.

NPG inzet: Regiomarketing.

5.4.2 Meetbaar resultaat dat afvalt

Instroom van vakopleidingen in de erfgoedrestauratie- en in de toeristische sector wordt bevorderd en uitstroom en werkgelegenheidsgroei worden gemonitord. Het aantal voltooide

vakopleidingen neemt toe met 40 procent ten opzichte van 2020.

Dit meetbare resultaat valt af omdat het niet voldoende te koppelen is aan de lokale NPG projecten onder deze pijler. Al wordt de verbinding met Gebiedsontwikkeling Bad-Nieuweschans, Koepelproject de Graanrepubliek en Regiomarketing wel gelegd.

Het gaat dan om het programma Vrijtijdseconomie 2024-2027 'Groeierend gastvrij', dat onder penvoerderschap van Noorderpoort en in samenwerking met de Groninger opleidingsinstituten is opgestart. Dit wordt mogelijk gemaakt door investeringen vanuit het Regionaal Investeringsfonds (RIF) MBO, de provincie Groningen, diverse partners en fondsen. Zij zetten zich o.a. in om een groter aanbod van beter opgeleid personeel in de groeiende gastvrijheidssector te realiseren.

5.4.3 Projecten

De volgende projecten zijn bij het opstellen van het lokaal programma aan de pijler Erfgoed en Toerisme gekoppeld.



Graanrepubliek Bad Nieuweschans (afgerond)

Dit project is afgerond. Het rijksmonument, de Oude Remise, is verbouwd en gerenoveerd, zodat voedselproductie kan plaatsvinden. Wat heeft gezorgd voor extra werkgelegenheid. Er wordt onder andere ambachtelijk brood, muesli, pasta, bier en jenever gemaakt. Alles met onze gouden trots; het lokale graan in de hoofdrol. De producten worden gemaakt samen met lokale boeren, makers, onderzoekers en smaak experts. Eveneens is het pand aantrekkelijk en toegankelijk gemaakt voor bezoekers. In het ervaringscentrum kun je kennis maken met ambachtelijke productieprocessen en producten komen proeven. Hiermee wordt ook de link met Regiomarketing Oost-Groningen versterkt.

Regiomarketing Oost-Groningen

Door middel van regiopromotie willen we onze gemeente nog beter op de kaart zetten, want Oldambt heeft veel moois te bieden. Promotie van onze regio is belangrijk voor de aantrekkelijkheid, vindbaarheid en herkenbaarheid van onze toeristische en recreatieve trekpleisters. Op het gebied van toerisme, infrastructuur en werkgelegenheid hebben wij een aantal hoge ambities die wij met behulp van onder andere regiomarketing een stukje dichterbij willen brengen. Initiatieven zoals de toegenomen aandacht voor een gezamenlijke merkstrategie vanuit de regio, kunnen hier een positieve bijdrage aan leveren. Daar wordt structureel en naar tevredenheid aan gewerkt.

De provincie is aanjager geweest in de samenwerking tussen Marketing Groningen en de provinciale regiomarketingorganisaties. Door verbinding te zoeken met de Vereniging Groninger Gemeenten is er tussen de provincie, de gemeenten, Marketing Groningen en alle regio marketingorganisaties een vorm van samenwerking ontstaan die uniek is in de wereld van de regiomarketing. Deze samenwerking heeft ertoe geleid dat het Groningse vrijetijdsaanbod in zowel Stad als ommeland herkenbaar en beter online vindbaar is voor bezoekers en inwoners op één website: www.visitgroningen.nl. Op 7 oktober 2021 is in het bestuurlijk overleg vrijetijdseconomie (VGG) de wens uitgesproken om deze samenwerking tussen Marketing Groningen en de regiomarketingorganisaties en uiteindelijk ook tussen gemeenten en provincie als subsidieverstrekkers van de marketingorganisaties, vast te leggen in een convenant. Inmiddels hebben alle gemeenten bestuurlijk ingestemd met het convenant en wordt er goed samengewerkt tussen Marketing Groningen en de regiomarketingorganisaties in het herkenbaar vermarkten van onze provincie.

Koepelproject Graanrepubliek

Het Koepelproject Graanrepubliek 2.0 wil een forse en vernieuwende impuls geven aan de aloude kracht en faam van Oldambt als Graanrepubliek. Daarbij wordt gebruik gemaakt van haar geschiedenis, maar zal ook opnieuw geschiedenis worden geschreven. Oldambts-ter boerderijen en erven in ere herstellen én een nieuw perspectief geven vormt een grote ambitie binnen het Koepelproject. Maar ook het zoeken naar kansen voor nieuwe toepassingen van graan en andere gewassen en de mogelijkheden voor lokale opslag en lokale verwerking, behoort tot de focus van het Koepelproject. Om de hierboven genoemde inzet te verbinden met kansen voor onderwijs, jeugd, arbeidsmarkt, cultuur en toerisme, moet het organiserend vermogen in de regio worden versterkt. Het Koepelproject bevat verschillende deelprojecten die gaan over erfgoedontwikkeling, boerderijen, landbouw, innovatie en samenwerking. Het is dan in de praktijk ook eigenlijk meer een programma dan een project.

Regionale koppelingen zijn essentieel voor het succes van dit programma. Noemenswaardig zijn hierin het Toukomst programma Roemte; een investeringsfonds voor erfgoed. En de samenwerking tussen Gebiedscoöperatie Zuid-Oost Groningen en Fascinating op het gebied van de eiwittransitie.

Integraliteit en de inbedding van het programma in de lijnorganisatie worden meegenomen via het in 2023 vastgestelde boerderijprogramma. Het Koepelproject zorgt voor de impuls, het boerderijprogramma voor de duurzaamheid. Er wordt tussen de programma's samengewerkt in het identificeren en beoordelen van kandidaat-boerderijen. Hierdoor ontstaan herinrichtingsscenario's voor de boerderijen en boerenerven. Deze worden uitgebreid met behulp van interne en externe deskundigheid, beoordeeld aan de hand van de hiervoor opgestelde criteria, om vervolgens te kunnen deelnemen via een revolverend fonds.

Met deze actualisatie wordt voor dit project nog specifiek de aandacht gevestigd op erfgoed beplanting. Een historische boerderij is niet alleen historisch vanwege het gebouw maar ook vanwege de beplanting op het erf. Gekeken zal worden naar een koppeling met het Erfbeplanting Zuid- en Oost-Groningen project van Landschapsbeheer Groningen en bij het schrijven van het nieuwe gemeentelijke groenbeleid wordt afstemming gezocht met o.a. Erfgoed en Toerisme en het Koepelproject.

Gebiedsontwikkeling Winschoten Waterkwartier (in ontwikkeling)

Na lange onderhandelingen is het project rondom de Phaff fabriek helaas niet meer te verenigen met de ideeën die hier in eerste instantie voor waren bedacht. Hiermee is echter niet de kans voor het gehele Waterkwartier verkeken. Er is inmiddels een nieuwe partij betrokken die haalbaarheidsonderzoek doet naar de ontwikkeling van de Phaff locatie.

Andere panden in het gebied, waaronder de Tramwerkplaats en Halte Democratie zullen onder regie van de gemeente Oldambt een nieuwe toekomst krijgen. Voor de Schippersbeurs en omgeving loopt een traject om ook deze locatie weer tot ontwikkeling te kunnen brengen. Gelet op de bovenstaande zaken is het reëel te stellen dat in de periode 2024-2025 voldoende duidelijkheid ontstaat over de genoemde deelprojecten. Hierbij wordt nog op de gereserveerde 1 miljoen vanuit NPG gerekend.

Gebiedsontwikkeling Bad Nieuweschans (in ontwikkeling)

Net als voor Scheemda is het de bedoeling dat er ook voor Bad Nieuweschans een Masterplan wordt gemaakt. Al eerder zal er vanuit de gebiedsgerichte aanpak aansluiting worden gezocht bij dit NPG project. Ook worden de beleidsterreinen gezondheid en groen sterker betrokken bij deze en alle gebiedsontwikkelingsprojecten.

Impuls fiets- en vaarroutes (in ontwikkeling)

In een toeristische regio moet de toeristische route infrastructuur op orde zijn. We gaan gewenste en ontbrekende schakels van fietspaden en vaarroutes in beeld brengen en aanpakken. Hiervoor wordt ook de samenwerking met de provincie gezocht. Dit in het verlengde van de lopende inzet en projecten (o.a. investeringen in recreatieve netwerk rond Blauwe stad). Daarnaast zijn er via Toukomst recent 10 nieuwe ommetjes gerealiseerd rondom de dorpen Ganzedijk, Hongerige wolf, Drieborg, Nieuw-Beerta en Bad Nieuweschans. Hier wordt later ook nog een stukje geschiedenis aan gekoppeld, om de routes langs bijvoorbeeld de verdrinken dorpen extra interessant te maken.



6



Strokartonfabriek De Toekomst in Scheemda

FINANCIËN

In dit hoofdstuk is de begroting voor ons Lokaal programma opgenomen met daarin eerst overzicht van de beschikbare middelen en de (verwachte) uitgaven. Vervolgens zijn de projecten per pijler, de daaraan gekoppelde toegekende of gereserveerde budgetten en de geschatte looptijd.

6.1 Begroting

Hieronder geven we de programmabegroting weer voor ons lokale programma NPG Oldambt. Deze programmabegroting geldt voor de totale looptijd van het programma. De begroting is aangepast naar aanleiding van de actualisatie van het programma. Bij een volgende actualisatie bestaat de mogelijkheid tot bijstelling. Vanuit het NPG hebben we in totaal een trekkingsrecht voor onze gemeente van 34 miljoen euro met een looptijd van tien jaar. Het gaat hierbij om ruim 22 miljoen euro voor de eerste helft van deze periode. In 2023 zijn afspraken gemaakt in het bestuur waarbij is afgesproken dat gemeenten voor de 2e helft 50 procent van de trekkingsrechten voor de tweede periode ontvangen. Daarnaast geldt dat het Rijk in 2023 middelen beschikbaar heeft gesteld voor indexatie (toevoeging van c.a. 900k).

Tabel 1. Programmabegroting – beschikbare middelen en verwachte uitgaven

Beschikbare middelen NPG Oldambt	
Trekkingsrecht 1e helft	22.355.000
Trekkingsrecht 3e kwart	10.900.000
Indexatie 2023	905.009
Totaal	34.160.009

Dekking NPG Oldambt	
Toegekende projecten	17.260.207
Reservering projecten	19.972.000
Totaal	37.232.207

Dit betekent dat de middelen die we daadwerkelijk ontvangen niet altijd gelijk zijn aan de toegekende middelen. In bijlage 1 hebben we een overzicht gegeven van alle projecten in uitvoering waarin dit onderscheid ook is aangegeven.

Verder zijn in de begroting de projecten opgenomen die nog in ontwikkeling zijn en waarvoor we middelen gereserveerd hebben. Het is goed om te benoemen dat we als gemeente op projectniveau aanvragen moeten indienen. Na besluitvorming door het bestuur NPG krijgen we de middelen vanuit het Rijk. In de volgende actualisatie (of update) van het lokale programma zullen we de voortgang van de projecten en ontwikkeling daarvan volgen en waar nodig de begroting aanscherpen of aanpassen.

6.2 Begroting - projecten

Hieronder treft u een overzicht aan van alle projecten in ontwikkeling of in uitvoering, de NPG-middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld en de openstaande reservering. Verder zijn ook de looptijden opgenomen. In totaal hebben we nu voor 15 projecten c.a. 17 miljoen euro aan NPG-middelen ontvangen (of toegezegd). Het gaat hier om de bedragen die ten laste komen van ons trekkingsrecht. Voor een aantal projecten geldt dat de (verwachte) BTW-bijdrage rechtstreeks door het Rijk wordt overgemaakt aan het BTW-compensatiefonds.

Tabel 2. Begroting projecten

Nr	Project	NPG Toegekend	Reservering Projecten	Looptijd t/m
1	Toekomst voor de jeugd			2030
1.1	Tijd voor toekomst	964.350	3.000.000	2025
1.2	Bibliotheek op School/ VoorleesExpress	560.720	-	2024
1.3	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	851.364	-	2026
1.4	Generatierijkdom	1.518.880	-	2027
1.5	Leven Lang Ontwikkelen	-	500.000	2027
	Totaal	3.895.314	3.500.000	
2	Toekomst voor dorpen en wijken			2030
2.1	Lokaal Stimuleringsfonds	1.000.000	-	2027
2.2	Fonds Toekomstbestendig Wonen	750.000	-	2028
2.3	Snel aan de slag met Nieuwborgen.net	105.375	-	Afgerond
2.4	Scheemda Veilig en Bereikbaar	285.318	-	Afgerond
2.5	Gebiedsontwikkeling Scheemda		5.000.000	2030
	Totaal	2.140.693	5.000.000	
3	Toekomst voor ondernemers			2030
3.1	Stimuleringsregeling Winschoten	500.000	-	2027
3.2	A7-zone/revitalisering bedrijventerreinen	-	3.500.000	2030
3.3	Centrumontwikkeling Winschoten	5.000.000	-	2028
		(onder voorwaarden)		
3.4	Binnenstad Winschoten stimuleren ondernemen	-	1.000.000	2028
3.5	Digitaal Centrum Oost-Groningen	899.000 (onder voorwaarden)	-	2028
	Totaal	6.399.000	4.500.000	
4	Toekomst voor erfgoed en toerisme			2030
4.1	Graanrepubliek	942.000	-	Afgerond
4.2	Koepelproject Graanrepubliek 2.0	2.689.000	3.000.000	2027
4.3	Regiomarketing Oost-Groningen	300.000	-	2030
4.4	Gebiedsontwikkeling Winschoten Waterkwartier	-	1.000.000	2030
4.5	Gebiedsontwikkeling Bad Nieuwesches	-	1.500.000	2030
4.6	Impuls fiets- en vaarroutes	-	1.000.000	2030
	Totaal	3.931.000	6.500.000	
5	Overige kosten			
	Programmakosten	894.200	472.000	2030
	Totaal	894.200	472.000	
	Totaal toegekend en gereserveerd	17.260.207	19.972.000	
	Totaal lokaal NPG	37.232.207		

Nevenstaande begroting laat zien dat we nu voor een bedrag van ruim 17 miljoen projecten in uitvoering hebben. Daarnaast hebben we dus voor een bedrag van c.a. 18 miljoen projecten die we komende jaren nog willen ontwikkelen en aanvragen. Hierbij geldt dat voor het Koepelproject Graanrepubliek 2.0 een bedrag van 3 miljoen (voor het revolverende fonds) al wel is opgenomen in onze aanvraag maar nog niet formeel is toegekend. Het NPG-bestuur heeft voor de toekenning hiervan voorwaarden gesteld die we na uitwerking van het plan voor het revolverende fonds opnieuw kunnen voorleggen.

Voor de andere projecten geldt dat komend jaar de plannen verder worden uitgewerkt en dat het streven is om in de periode 2024-2026 voor al deze projecten een aanvraag in te dienen. De intentie is er om deze binnen NPG uit te voeren, maar er bestaat ook wat onzekerheid of dit voor 2030 gaat lukken. Deze onzekerheid kan een aantal redenen hebben zoals:

- De precieze invulling van de projecten moet nog worden bepaald.
- Volgordelijkheid van acties. Soms is er buiten het NPG eerst nog een aantal stappen nodig om het project te kunnen gaan draaien.
- Tekort aan capaciteit en/of andere organisatorische knelpunten.
- onzekerheid over de beoordeling door het Programmabureau NPG na indiening.

Mede in dit licht hebben we gekozen voor een ruime begroting, dat betekent dat wij rekenen met meer dan de 34 miljoen die wij vanuit NPG tot onze beschikking hebben. Daarbij zullen wij enerzijds kijken naar cofinancieringsmogelijkheden vanuit andere programma's. Uiteraard kijken we daarbij ook naar de ontwikkeling van de agenda's en plannen vanuit Nij Begun. Deze mogelijkheid zal in de komende jaren nog verder worden uitgewerkt en ingevuld worden. Als deze mogelijkheden niet afdoende zijn, zullen we kijken naar mogelijkheden om binnen projecten te bezuinigen. De inschatting is dat dit niet nodig zal zijn.



Rode brug in natuurgebied Tusschenwegen

7



Stro oogsten in Oldambt

ORGANISATIE EN UITVOERING

In de vorige hoofdstukken hebben we het geactualiseerde programma beschreven en is de programmabegroting weergegeven. In dit hoofdstuk gaan we tot slot in op de organisatie en uitvoering van het programma en aantal zaken dat daarbij relevant is. Een goede uitvoering van het NPG Oldambt vraagt om vier dingen: 1) heldere organisatie, voldoende capaciteit en duidelijke sturing, 2) projectontwikkeling en uitvoering, 3) goed communicatie- en participatieproces en 4) monitoring, actualisatie en (financiële) verantwoording. Hieronder benoemen we hiervan een aantal belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten. Daarnaast gaan we nog in op de samenhang met andere programma's.

7.1 Programma-organisatie

Voor de uitvoering van het lokaal programma is afgelopen jaar de programma-organisatie verder ingericht. Vanuit het programmateam NPG worden de ontwikkeling van het programma en de onderliggende projecten vormgegeven. Belangrijk daarbij is ook het bewaken van een integrale en programmatische aanpak en zaken als participatie, communicatie, monitoring en verantwoording.

Met de huidige programma-organisatie kunnen we het programma vanuit een klein team goed organiseren en aanjagen. Belangrijk aandachtspunt is nog wel de beschikbaarheid van voldoende capaciteit om de genoemde projecten de komende jaren te kunnen ontwikkelen en realiseren. Dit geldt zowel in de gemeentelijke organisatie als ook bij aantal van de partners waarmee we samenwerken. Daarnaast wordt in de komende periode verder gewerkt aan de positionering van het programma binnen de gemeentelijke organisatie en de sturing hiervan. Dit hangt samen met de bredere organisatieontwikkeling binnen de gemeente. De overwegingen vanuit deze actualisatie zijn hierbij waardevol en aan het Managementteam en de stuurgroep gepresenteerd in maart 2024.

Qua sturing en besluitvorming geldt dat de stuurgroep NPG (collegebreed) verantwoordelijk is voor de bestuurlijke sturing van het programma. Maandelijks wordt hierin de voortgang van het programma besproken. Projecten die we willen indienen worden aan het college voorgelegd ter besluitvorming en ter informatie met de raad gedeeld. Jaarlijks wordt een actualisatie (of update) aan de raad voorgelegd waarmee de raad sturing geeft aan de kaders en hoofdlijnen van het programma. Verder wordt een aantal keer per jaar een raads werkgroep NPG georganiseerd over de voortgang en ontwikkelingen binnen NPG. Tot slot wordt ook via

de begroting en jaarrekening sturing gegeven aan NPG.

7.2 Projectontwikkeling en uitvoering

In hoofdstuk 4 staat welke projecten in uitvoering zijn en met welke nieuwe projecten we komende jaren aan de slag gaan. Bij een deel van de projecten geldt dat deze vanuit NPG Oldambt geïnitieerd zijn en ontwikkeld worden. Voor andere projecten geldt dat NPG Oldambt hier 'slechts' een onderdeel van een groter geheel vormt. Ook is onderscheid te maken tussen projecten waar we als gemeente de lead in hebben en projecten waar andere partijen trekker zijn. Vanuit het programmateam bewaken we de integrale en programmatische aanpak én de ambities en doelstellingen die we hebben vastgelegd in ons lokaal programma.

7.3 Participatie en communicatie

In de uitvoering van ons lokaal programma hechten we veel waarde aan een goede communicatie en samenwerking met inwoners en partners. Bij de totstandkoming van ons lokaal programma in 2020 hebben we hiervoor een uitgebreid participatietraject doorlopen. Afgelopen jaren hebben we ook bij de ontwikkeling en uitvoering van ons programma veelvuldig de samenwerking met partners en betrokken inwoners opgezocht. Voor de communicatie-aanpak hebben we een communicatieframe opgesteld waarin we onze visie en aanpak hebben vastgelegd. Verder zijn we in 2021 gestart met een digitale nieuwsbrief die we c.a. 2-maandelijks naar inmiddels ruim 600 mensen sturen. Mede in het licht van de actualisatie van ons lokaal programma hebben we in januari 2024 het Festival Toekomst voor Oldambt georganiseerd.

Ook naar de toekomst toe blijft het uitgangspunt dat we actief blijven samenwerken én goed willen communiceren. Vanuit deze intentie wordt er nu ook gewerkt aan een algemene NPG huisstijl die de herkenbaarheid van het lokale programma zal versterken. Dit komt het meest naar voren in de ontwikkeling en uitvoering van de projecten wat we samen met betrokken partners en inwoners doen. Maar ook op programmaniveau blijven we zoeken naar de juiste weg om inwoners en partners goed te informeren en betrekken.

7.4 Monitoring en verantwoording

Op programmaniveau wordt jaarlijks door NPG gemonitord. Deze monitor is begin 2021 als nulmeting gepresenteerd en eind 2021 is ook de T1-meting verschenen. Beide zijn gedeeld met de gemeenteraad. Tijdens één van de raads werkgroep-bijeenkomsten is hierover door-

gesproken. Hieruit kunnen we de ontwikkelingen en effecten voor Oldambt analyseren. In maart 2022 hebben we ook een werksessie georganiseerd met betrokken collega's (programmteam, projectleiders) de eerste analyses m.b.t. de monitoring doorgesproken. Gesproken is over de werkwijze van de monitoring en welke factoren belangrijk zijn voor het vergroten van de brede welvaart.

Voor de verantwoording dienen we elk jaar (per januari) voor alle goedgekeurde projecten een voortgangsrapportage in. Deze rapportage wordt binnen het programmteam en met de stuurgroep besproken om grip te houden op de voortgang en om eventueel bij te kunnen sturen. Voor het NPG-bestuur vormt deze rapportage de basis om de voortgang van het totale programma te volgen. Deze wordt gebruikt als input voor het jaarverslag dat het bestuur elk jaar uitbrengt. Naast de voortgangsrapportage dienen we voor elk afgerond project een eindrapportage in.

Met de monitoring en de rapportages kunnen we de inzet en impact van NPG op lokaal niveau monitoren. Wel onderzoeken we nog wanneer we extra op projectniveau of/en op lokaal niveau willen monitoren om goed zicht te krijgen op ontwikkeling en impact. Tot slot nemen we NPG mee in de verantwoording die via IBR/BBR verloopt. Voor de aardbevingsopgave (incl. NPG) is een aparte paragraaf in de jaarrekening/ begroting waarin ook op hoofdlijnen over programma en projecten gerapporteerd wordt.

7.5 Actualisatie

De oorspronkelijke afspraak was om jaarlijks de lokale programma's te actualiseren. In de praktijk blijkt dit niet elk jaar noodzakelijk. Daarom hebben we in 2022 gekozen voor een lichte update. Komende jaren zullen we bekijken wat hierin logisch en verstandig is. Gezien de ontwikkelingen rond NPG en ook Nij Begun achten we het wel goed om in 2025 opnieuw te kijken naar de koers van ons lokaal programma en is de kans aanwezig dat we opnieuw met een actualisatie komen.



BIJLAGE 1

Tabel 3. Overzicht projecten in uitvoering

Nr.	Project	Totale Financiering	Cofinanciering	NPG Toegekend*	NPG Bijdrage	Uitgaven 2023	Uitgaven Totaal	Fasering	Looptijd t/m
1	Tijd voor toekomst	2.975.480	2.011.130	964.350	964.350	251.854	537.653	Midden realisatie	2025
2	Bibliotheek op School/ VoorleesExpress	685.520	124.800	560.720	560.720	186.906	560.720	Einde realisatie	2024
3	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	1.102.151	250.787	851.364	802.169	167.968	255.496	Begin realisatie	2026
4	Generatierijkdom	2.915.680	1.396.800	1.518.880	1.492.120	7.000	7.000	Begin realisatie	2027
5	Lokaal Stimuleringsfonds	1.284.702	284.702	1.000.000	1.000.000	200.000	399.474	Midden realisatie	2027
6	Fonds Toekomstbestendig Wonen	772.000-829.000	22.000 - 79.000	750.000	726.375	12.770	12.770	Begin realisatie	2028
7	Snel aan de slag met Nieuwborgen.net	-	-	105.375	95.808	-	105.375	Afgerond	Afgerond
8	Scheemda Veilig en Bereikbaar	-	-	285.318	235.800	-	285.318	Afgerond	Afgerond
9	Stimuleringsregeling Winschoten	550.000	50.000	500.000	500.000	60.230	60.230	Einde realisatie	2027
10	Centrumontwikkeling Winschoten	32.384.500	27.384.500	5.000.000	4.480.000	-	-	Voorbereiding	2028
11	Digitaal Centrum Oost-Groningen	1.019.000	120.000	899.000	794.000	-	-	Voorbereiding	2028
12	Graanrepubliek	2.307.965	1.465.565	942.000	942.000	94.240	942.000	Afgerond	Afgerond
13	Koepelproject Graanrepubliek 2.0	13.476.000	10.787.000	2.689.000	2.647.000	809.847	809.847	Begin realisatie	2027
14	Regiomarketing Oost-Groningen	2.100.000	1.800.000	300.000	300.000	33.333	66.666	Midden realisatie	2030
	Totaal	± 61.601.498	± 45.725.784	16.402.574	17.260.207	1.948.334	4.500.714		2030
15	Overige kosten								
	Programmakosten			894.200	862.232				2030
	Totaal toegekend			17.296.774	18.122.439				

*Inclusief BTW



